STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 10197

GEZAMLTE SHRIFTN

Abraham Reisen

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol
of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from
a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights
in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain
or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.
If you hold an active copyright to this work – or if you know who does –
please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אברהם רייזען

געזאמלטע שריפטן

פארלאג „פרייהייט"
ניו יארק, 1928

Copyright, 1928
by the
FREIHEIT PUBLISHING ASS'N, Inc.
270

ליעדער

ערשטער באנד.

דאס לעבען ציהט

דאָס לעבען ציהט.

דאָס לעבען ציהט זיין אלטען ניגון —
עס דאַרשט דאָס הארץ נאָך עפּעס נייס;
אָ, טראכט מיר אוים א נייעם ליגען —
איך צאָהל דערפאר דעם העכסטען פּרייז.

ווי אויסגעטראָטען אלע וועגען!
און אַלע שפּורען, ווי בעקאנט:
ווי וואָלסטו וועלען בלאָנזשען, פרעגען:
וואו איז דער וועג צום נייעם לאנד?

עס דארשט דאָס הארץ נאָך נייע קוואלען,
אָ ווייטע לוסט אין ד' אויגען ברענט!
ווי וואָלט צו זיי איך צוגעפאלען
און אויסגעשעפּט זיי מיט די הענט!

די זיידעס אונזערע, זיי פלעגען
זיך שאפען ליגענס אלערליי —
דאך ווער פלעגט צווייפלען זיך דערוועגען
און ווייט גערופען האט עס זיי!

דער ווייטער קוואל פון „אייביג-לעבען“ —
געגלויבט האָט יעדערער דערין,
און אויב געגלויבט איז שוין געוועזען —
מען ברויך נאָר זוכען: וואו — וואוהין? . . .

און אייער „ווארהייט“ איז אויף אייביג,
און ס'ווייסען זי פון גרויס ביז קליין,
דאָך אלע וועגען שמאָל און שטויביג
און שטאָט א קוואל, געפינסט א שטיין! . . .

ווען דו געהסט אמאָל פערביי.

ווען דו געהסט אמאָל פארביי
יענע גאַס און יענע הויז,
וואו דו האָסט געוואוינט שוין לאַנג,
ווערט דיר אומעטיג און באַנג!

יענער צימער אין דער מיט
דיינער איז געוועזען דאָן!
דו דערקענסט די פענסטער צוויי —
פרעמד געוואָרען זיינען זיי!

דאָ געשטאַנען איז דיין בעט,
דאָרט געשטאנען איז דער טיש;
אַנדערש איז געשטעלט דאָרט איצט,
אויף דיין שטוהל אַ פרעמדער זיצט.

קוקסט די מענשען אויף דער גאַס,
אַלע זיינען אונבעקאַנט.
נייע שכנים אין דעם הויז —
זעהען בייזע, פרעמדע אוים...

און די קינדערלעך ביים טיר
שפּיעלען זיך נאָך איצטער אויך;
אָך, דאָס דאַכט זיך דיר נאָר אוים,
יענע זיינען איצט שוין גרוים...

מערקט דיך איינער און ער פרעגט:
זוכט איהר וועמען דאָ אין הויז?

ענטפערסט: כ׳האב דאָ זעלבסט געוואוינט —
קוקט ער אַן דיך ווי ערשטוינט.

ער פערשטעהט ניט, אז מען קען
זוכען זיך אליין אין הויז
וואו מען האט געוואוינט נאך ווען
און מען וויל ז י ך ווידער זעהן.

טעג.

טעג — זיי זיינען גלייך צו מענשען,
און זיי לעבען און זיי שטארבען . . .
זומערס ערשטע טעג — ווי קינדער
זיינען זיי מיט זייער שמייכלען.

איך האב ליעב די קליינע קינדער
און די ערשטע טעג פון זומער —
ווייסען גאר ניט פון געוויטער
און זיי שפיעלען אזוי פריידיג.

ערשטע טעג פון הערבסט ! א, בלייבע !
ווי בעליעבט זיינט איהר מיין הארצען !
און ווי ריהרט מיך אייער שמייכעל,
ועלכער פאלט אויף הוילע פעלדער.

כ'זעה אין איהם דעם זין פון לעבען :
אלעס מוז זיין ענדע האבען,
און דער זומער און די יוגענד —
וואס עס בליהט מוז אויבעט וועלקען . . .

גליק.

ווי ס'קומט נאָר אראָפּ דאָ
דער מענש אויף דער וועלט
אזוי איז פאר איהם שוין
זיין גליק דאָ בעשטעלט.

עס איז ניט קיין שטיקעל,
עס איז ניט קיין שטיק:
א יעדער בעקומט דאָ
א גלייכען טייל גליק.

קיין איבריגע גליקען
איז קיינמאָל פאראן.
איין חלק פאר אלע,
פאר ווייב און פאר מאן.

ביי'ן מענשען די אויגען,
זיי זיינען צו גרויס.
ער קוקט אויף א חלק
א צווייטענס נאָר אויס.

ער זוכט און ער נישטערט
און האָט נישט קיין רוה.
ביז וואָנען ער גנבה'ט
א צווייטענס טייל צו.

ער לויפט עס בעהאלטען,
ברעכט האלז און געניק,
און וועט אויך פערלירען
זיין אייג'נעם טייל גליק...

צייט-מאָטיוו.

מיר האָבען זיך אַלע איצט פיינד
און האלטען זיך בלויז אין איין קריעגען.
צי איז דען פון ליעבע דאָס ליעד
געווען גאָר פון אָנפאנג א ליגען ?

און אפשר גאָר זיינען מיר פאלש,
אויך איצט אין דעם האַס אין דעם טיעפען,
דערפאר ווייל מיר זיינען פערפרעמדט
און האָבען זיך נאָך נישט בעגריעפען.

דאָך כאפען צוריק איז שוין שפעט,
מיר זיינען צו ווייט שוין פערגאנגען,
און קענען ניט מעהר שוין צוריק
די הענד איינע ד׳אנדערע דערלאנגען . . .

אין וועג.

איך זוך שוין אין לעבען קיין וועג,
מיר דאכט שוין : דאָס בלאָנזשען איז ריכטיג ;
איך בענק שוין ניט מעהר נאָך דער זון —
א שטערענדעל מאכט מיר שוין ליכטיג.

איך זוך שוין קיין פּאלאץ אין וועג,
מיט צעהנדליגע צימערן, טירען,
וואו בת־מלכה׳ס, ערדעל און שטאָלץ,
פון איינעם אין צווייטען שפּאַצירען.

א הייזעלע זוך איך א קליינס,
ווען ס׳הויבט אָן אין וועג פּלוצים רעגענען
און זאָל דאן א פריינדליך געזיכט
ביי׳ן עפ׳נען די טיר מיך בעגעגענען...

א שטיבעל א קליינס און א טיש...
א ליעדעל פון ווינד אין דעם קוימען,
און זיצען זיך רוהיג און שטיל
און טרוימען פארגעסענע טרוימען..

דו ביזט ווי א רויז.

דו ביזט ווי א רויז צווישען דערנער,
ניט זעהן עס, בעדארף מען זיין בלינד;
דאך לאז איך דיך, מיידעל, א קאלטער —
מיין הארץ בענקט נאך דערנער אצינד.

א רויז — וואס־זשע קענסטו מיר געבען?
דיין דופטען? אך, דאס שטערט מיר גראד!
דיך אפרייסען? פלאגט דאס געוויסען,
דיך נעהמען אין האנד — איז א שאד.

בעליידיגט א רויז! און עס וועלען
בערײדען מיך לייט אין גאנץ שטאדט
און וועל ווי א קין דערנאכדעם
נעיאגט זיין פון מענשען און גאט.

דו וועסט אין מיין צימער פערוועלקען
גאנץ שנעל, אין א טאג אדער צוויי,
און טראגען וועל איך אין מיין הארצען
א שטענדיגען אומעט און וועה.

די געזוכטע ליעבע.

איך וואלט זיך פערליעבען
אויך אמאל געוואלט,
ווי אין בוך געשריעבען,
ווי אין בוך געמאלט:

אין א שמאל אלעע
און פון בוימער שווארץ,
זאל איך זי בעגעג'נען —
קלאפען זאל דאס הארץ.

איהרע טריט געמאסטען,
איהר פיגור איז שלאנק;
און ווי איינגעזיעגעלט
האט זי מיין געדאנק.

כ'וויים גאר ניט איהר נאמען,
און אויך ניט איהר שטאם,
און אין הארצען ברענט שוין
מיר א ליעבעס-פלאם!

וואכען, לאנגע וואכען
געה איך פון דער פריה
אלץ אין יענעם גארטען —
צו געפינען זי.

יאָהרען, לאַנגע יאָהרען,
געהען שנעל פאַרביי,
און איך זוך זי אימער,
אימער אויף דאָס נײַ . .

און עס וועלקט דער גאָרטען
און צוריק ער בליהט,
און איך זוך זי ווידער,
און געפין זי ניט.

מיינע האָאר שוין גראָה באַלד
איך פערגעס, פערגעס;
זוך זי יעדען פריהלינג,
כ׳וואַרט נאָך אויף א נס.

אָך, נאָר דאָס איז ליעבע,
אייביג זוך זי, זוך,
ווי עס ווערט בעשריעבען
אין אַן אַלטען בוך...

דער זיעגער.

א, זייט נישט מקנא דעם העלד
וואס האט ענדליך געזיעגט,
און זייט נישט מקנא זיין קראנץ
צום סוף, וואס ער קריעגט.

עס זינגען איהם פרויען א ליעד —
עס קלינגט אזוי זיס...
און בלומען מען שפרייט און מעןווארפט
צו איהם צו די פיס.

און ס'חלום'ען ליעבע צו איהם
די פרויען פון לאנד,
און ס'חולמ'ט די שעהנסטע צו איהם
און ציהט אויס איהר האנד.

און ס'הערשט נישט קיין נייד מעהר פאר איהם,
און מעהר קיין פערבאט;
און ענדליך איז ער שוין קיין מענש,
ער איז שוין א גאט...

ווי איינזאם! א גאט אויף דער ערד...
די שטראף אזוי הארט!
ער בלייבט, ווי אין הימעל זיין פריינד,
אין פאלאץ פארשפארט...

זעקס מיליאן מענשען.

זעקס מיליאָנען מענשען
לעבען אין דער שטאָדט.
אויסגעצעהלט אויף ריכטיג —
די סטאַטיסטיק האָט.

און איין צייל פערנעהמט עס
אין דעם בלאַט, נישט מעהר;
איבערלעזען איז עס
איבעריגנס ניט שווער.

ס'איז נאָר א סטאַטיסטיק
פון א טרוק'נעם מאַן;
אין די זעקס מיליאָנען
בין איך אויך פאראַן...

און דער ארמער היימאַן
און דער רייכער שיף —
אלעם געהט אין חשבון,
אלעם — איין בעגריף...

געה איך אום שפּאַצירען
אין דער טיעפער נאַכט:
„זעקס מיליאָנען מענשען" —
האָבען מיך פערטראַכט.

שטיל אין אלע גאסען,
אלץ אין טיעפע רוה ;
(נאר א ווייטער טראמוויי
קלאפט נאך ערגעץ וואו...)

זעקס מיליאנען מענשען.
ווער זשע זיינען זיי. —
יעדער מיט זיין שמחה,
יעדער מיט זיין וועה ?

זעקס מיליאנען ליידען
האלט די נאכט אין שוים,
זעקס מיליאנען ליעבעס —
ליעבעס שטארק און גרויס.

זעקס מיליאנען מענשען
האבען מיך ערוואכט ;
כ׳בענש זיי אין דער שטילקייט,
ווינש זיי : גוטע נאכט ! . . .

שטיל און אומעדיג.

שטיל און אומעדיג און שפעט . . .
הארץ מיינס, וואָס האָסט' זיך צורעדט . . .
אַלע מענשען שלאָפען לאנג —
וואָס־זשע וואכסטו, מיד און באנג ?

שאַ, דו האָסט זיך ווי דערפרעהט . . .
האָסט געמיינט אז יעמאנד געהט.
קיינער געהט ניט, נאריש הארץ,
קוק אין פענסטער : שטיל און שווארץ !. . .

שטיל און אומעדיג און שפעט . . .
הארץ מיינס — וואָס האָסט' זיך צורעדט ?
ווען ווארסטו ? זאָג מיר, זאָג —
אויף דעם אָקומענדען טאָג ? . . .

ער וועט קומען, נו, איז וואָס ?
וועט ער ברייגגען נאָך פערדראָס . . .
וואָס־זשע ווארטסטו גאָר אומזיסט ? —
הארץ מיינס, ווי פערנארט דו ביזט ! . . .

די רויז.

עס בויגט זיך א רויז אויפ'ן טישעל
פון קריגעלע וואסער ארויס;
זי דופטעט, זי בליהט נאך, דאך פיהלט זי,
אז באלד וועט ס'זיין מיט איהר אויס . . .

מען האט זי ניט לאנג אבגעריסען
פון גארטען, פון שוועסטערלאך פיעל;
זי האט זיך געשפיעלט דארט מיט שטראהלען,
אין אווענד — מיט ווינטעלאך קיהל!

א שמעטערלינג קומט איהר בעזוכען,
אין פארבען די שעהנסטע בעציערט;
ער פלאטערט ארום און ער זוזשעט,
און ענדליך א שמועס פערפיהרט.

ער האט באלד געהאלזט זי, געצערטעלט,
און אט — און ער זויגט שוין איהר זאפט . . .
זי האט זיך געשעמט, דאך געשוויגען,
עס האט איהר פערגעניגען פערשאפט . . .

דערנאך איז דער שמעטערלינג ליעגען
געבליעבען, ווי שכור פאר גליק.
א צווייטער, נאך יונגער און שענער
קומט אן, און דאס זעלבע צוריק . . .

פערמענט האָט זי ליעבע פאַר אַלע —
זיי זיינען געוועזן אַזוי שיין . . .
איצט ווערט זי מיט וואַסער געמינטערט,
דאָך וועט זי אָהן ליעבע פערגעהן . . .

זי און דער טרוים

אַך, וואו איז זי, העניע, אצינד —
דאָס ליעבע, דאָס גאָלדענע קינד ?
איך האָב זי געליעבט א וואָך צוויי,
דאָך בענק איך עד היום נאָך זיי . . .

נאָך זיי, נאָך די וואָכען די צוויי,
זיי טהוען מיר איצטער נאָך וועה . . .
איך היט זיי ווי א גאָלדענעם טרוים —
און העניען — געדענק איך קוים־קוים.

אלע

אלע זיינען פריינד מיט דיר
ווען דיין מזל שטראהלט,
אלע פריינד פערלאזען דיך,
ווען דיין שטערן פאלט.

בלייבסט אליין אין פינסטערניש —
און גאר אונגעריכט
מערקסטו : אין דיין אייגען הארץ
געהט דיר אויף א ליכט ;

מערקסטו ווי דאס גליק קלאפט אז
ווען דו ביזט אליין,
און ווי ס'איז געוועזען דאן
יענער שטערן קליין.

און געפינען ווען דו וואלסט
איהם צוריק דערנאך,
וואלסטו איהם ניט אויפהויבען —
דען צו וואס דעם יאך ?...

אויפ׳ן ים.

1.

ווי א בייזע צוויטע מאמע
ווארפט דער ים מיין שיף — די וויעג ;
וועלכע בייזע ליעדער זינגט ער,
ווי עס איבעלט — קוים איך ליעג !

ווי א בייזע צוויטע מאמע
ווארפט ער אום מיין וויעג און שעלט ;
דאך ער וועט מיך ניט פערוויעגען,
כ׳ חלום פון א נייער וועלט !

כ׳ חלום וואכענד — רוהיג ליעג איך
אין מיין נייער וויעג און שטום,
עפיס ביינקט זיך, נאר איך ווייס ניט —
פאר׳ן ים א טרער — ווי דום !

2.

בייזע ליעדער זינגט דער ים מיר,
זיינע וועלען — ווי זיי זידען!
ווי ער וואלט גאר מיט מיין רייזע
ניט אין גאנצען זיין צופריעד'ען.

„וו'הין געשלעפט זיך — נע־ונד'ניק?
ווענין אין דער וועלט געפאהרען?
ניט געקענט א ווינקעל קריעגען
פאר אזוי פיעל לאנגע יאהרען?

ניט געקענט א ווינקעל קריעגען,
ניט געקענט א הויז זיך בויען?!
ווענין גליקען האט דיין היים נאך,
ווענין גיעבט דארט ליעבע פדרויען?

וואס־זשע טרייבט דיך, וואס־זשע יאגט דיך?
אין דער וועלט אלץ ווייט און ווייטער?
זוכסט אלץ נייע ברייטע הימלען,
מיינסט אז דארטען איז עס הייטער?"

און איך הער עס און איך שמייכעל,
האלט מיך איין קוים פון געלעכטער
און איך פייף א ליעדעל אונטער,
ווי א מופקר, ווי אן עכטער.

צום ים.

אַ, נעהם מיך אויף, דו ברודער — ים !
איך קום צו דיר צוריק !
די שוועסטער ערד איז זיכערער, —
דאָך האָט זי ניט קיין גליק.

אויך דו פערמעגסט עס ניט, דאָך שעהן
ביזט דו און שטאַרק און גרויס,
און וואָס דו טראַכסט און פיהלסט, ווי איך
איז שטורעם זאָגסט עס אויס.

צום דיכטער.

מעג דער וואָלקען זיין ווי גרויס,
און דעם הימעל גאנץ פארדעקען,
איז דער רעגען ניט אין שטאנד
צו בעגיסען ווייטע שטרעקען.

גרויס די ערד און גרויס די צאָהל
פון די גערטענער און בלומען;
איז דער רעגען דען אין שטאנד
צו זיי אַלע צוצוקומען?

גליקליך לאַכט דער הימעל אויף,
ווען בעגאָסען האָט דער רעגען
איין פערדאָרטע שטיקעל לאנד
און געבראַכט דאָרטען גליק און זעגען.

דיכטער! וואָלקענס דעקט דיין האַרץ —
גיעס זיי אויס אין קוואלען ליעדער;
נאָר ניט טראַכט פון ערד און וועלט
מיט די אַלע מענשען־ברידער.

מעג דיין וואָלקען זיין ווי גרויס,
מעג דיין האַרץ ווי שטאַרק דיר קלאַפּען,
קען דיין ליעד, דיין וואָלקען־ליעד
אַלע הערצער ניט פערכאַפּען.

מענשען־הערצער זיינען ווייט,
ווי די לענדער איינס פון אנדערען;
גליקליך זאי ווען ד׳האָסט דערפרישט
ערגעץ איינעם אין זיין וואנדערען . . .

פון בענקענדען...

ס'ווערט מיין זעעלע טריעב און באנג
אין דעם טומעל, אין דעם גרילען;
איך וויל הערען קלעזמער שפּיעלען,
איך וויל הערען פיעדעל־קלאנג.

ס'ציהען טעג זיך, לאנג און גראָה —
רינגלעך פון דער קייט פון לעבען;
איך וויל זעהן, ווי אָדלער שוועבען
אין די וואָלקען ווייס און בלאָה . . .

אָ, איך האָב שוין מעהר קיין קראפט
אין דעם גראהען לאנד צו פיהרען;
איך וויל בלומען־דופטען שפירען —
בלומען־דופט און בוימער־זאפט!

אָ, דער וועג, ווי קורץ און קארג! —
איינגעשפּארט ווי א פערברעכער;
איך וויל ברייטער איך וויל העכער,
איך וויל שטייגען אויף דעם בארג!

כל זמן.

כל זמן ביזט נאָך נישט פערפאַהרען
אין די ווייטע גרויע יאָהרען, —
זאָלסטו וואנדערען און פאָהרען
אין דער ברייטער וועלט.

ס'איז פאר דיר געגוג נאָך באַהנען,
וואָס זיי פיהרען דיך פון דאַנען,
נאָר נישט פרעג: וואוהין ? ביז וואנען ? —
זוך נישט קיין געצעלט !

ס'איז גענוג פאר דיר נאָך שיפען,
וואָס זיי לויפען פריי און שטיפען
אויף דעם ברייטען ים און טיעפען —
זיץ ניט אויף קיין אָרט !

ס'וועט די גוטע שיף דיך טראָגען
און די כוואַליעס וועלען יאָגען,
יאָגען, טראָגען און פערטראָגען
דיינע זאָרגען פאָרט !

ניט אלץ.

ניט אלץ האט דער מענש נאך ביי גאט אבגענומען,
ער איז נאך א'ן עושר, ער האט נאך פערמעגען:
עס ציהען זיך פעלדער און וועלדער געדיכטע
דורך ווייטע און ליכטיגע, אפענע וועגען . . .

מיין חבר, מייז ארמער! א זאק אויף די פלייצעס,
אין האנד צו א שטעקען און לאמיר זיך לאזען
אין פעלדער אין ברייטע, אין וועלדער געדיכטע,
און הייזער און גאסען און מענשען פערלאזען!

און לאמיר נאך נעהמען א חבר'טע מיט זיך,
און ברייט זאל איהר הארץ זיין, ז'זאל ליעבען אונז ביידען;
און לאמיר אין דרייען אין וועגען זיך לאזען
און ס'לעבען וועט זיין, ווי א טרוים אין גן־עדן . . .

אין א שניי-נאכט.

אין אזא נאכט פערבענקסטו זיך זים — — — —
ווייך איז דער שניי און ער גלאנצט ;
ס'הויבען מיט לוסט זיך שנעלער די פיס
און דיין נשמה — זי טאנצט . . .

אין אזא נאכט פון פרישקייט און קעלט
ווארעמט דיין הארץ זיך ערשט אז . . .
ווייס ווערט די וועלט, יונג ווערט די וועלט,
דו אויך — הויבסט לעבען ערשט אן . . .

אין אזא נאכט שווימט דיר ארויס
דאס, וואס עס לעבט שוין ניט מעהר :
ס'ארימע הויז, דיין עלטערענס הויז —
ס'פינקעלט אין אויג דיר א טרער . . .

אין אזא נאכט פערגעסטו די צאהל
ווי פיעל דו האסט שוין געלעבט . . .
מיינסט ביזט א קינד, מיינסט ס'איז אמאל,
וואלסטו זיך געהויבען, געשוועבט !

אין אזא נאכט דערמאנסטו דאס לאנד —
שליטעלעך, גלעקלעך און שניי...
און די געליעבטע רעכטס ביי דיין האנד — — — —
אין אזא נאכט טהוט עס וועה ! . . .

די שבועה.

איך האָב מיר א שבועה געגעבען
ניט וועלען קיין גליק און קיין פרייד,
נאָר שענקען און ווידמען מיין לעבען
דעם מענשליכען עלענד און לייד.

כ'בין שפּעטער אויף שמחות געגאַנגען,
מיט פרעהליכע לייט זיך געמישט
געזונגען מיט זיי גלייך געזאַנגען —
די שבועה געבראָכען דאָך נישט.

אומעטיג.

אומעטיג, מיידעל, צו לעבען אליין, —
קענסט אפשר קומען צו מיר;
מיין צימער איז אָרים, מיין צימער איז קליין,
האָט א בעזונדערע טיר.
האָט א בעזונדערע טיר,
נאָר קיינער, אוי, קלאפט נישט אין איהר.

אומעטיג, מיידעל, אך, אומעטיג, שווער,
און ווי נאָר דער אָוועגט ער קומט,
זיץ איך די אויגען צום טיר און איך הער —
דער ווינד אזוי טרויעריג ברומט.
דער ווינד אזוי טרויעריג ברומט
און ס'דאכט מיר, אז אימיצער קומט...

און וואו דו קומסט...

און וואו דו קומסט — דאָרט איז גאָט'ס וועלט,
געהערט ניט צו קיין אַנדערע.
דאריבער, רוהיג, מוטהיג, פריינד!
אַ שטעקען נעהם און וואנדרע.

דערזעהסט אַ פעלד, דערזעהסט אַ וואלד,
רוה אויס אין זון, אין שאָטען,
דערזעהסט אַ שטאָדט, ווייך אויס, ווייך אויס,
אַך, זי געהערט דעם שטן.

דו פערגעסט מיך ליעבסטע.

דו פרעגסט מיך ליעבסטע מיינע:
ווען זעה'ן מיר ווידער זיך?
איך קען די פראגע דיינע
ניט ענטפערען אזוי גיך.

עס איז די צייט מיר טייער,
איך בין צופיעל פערנומען;
נאָר ווען דו זאָלסט נישט קומען
פלאמט אויף מיין ליעבעס־פייער.

און אַלע ארבייט ווארף איך
און וויל פון גאָרנישט וויסען,
נאָר דיך, נאָר דיינע קוסען,
דען אויסער דיך, וואָס דארף איך?

די אלטע קשיא.

פרעגט די וועלט אַן אַלטע קשיא:
וואָס איז פּאַרט דער זין פון לעבען?
קומט אין יעדען דור א חכם
אונז א קלוגען תירוץ געבען.

הערט מען אוים דעם קלוגען תירוץ
און מען זינגט דעם חכם ליעדער:
שטאַרבט דער חכם גאָר אין גיכען,
בלייבט די אַלטע קשיא ווידער.

אַזוי דרעהט זיך עס און דרעהט זיך,
ביז די קשיא ווערט פערגעסען
און דער עולם לעבט און פרעהט זיך,
האָט גרוים אַפּעטיט צום עסען.

הויבען אָן די ביינער וועה טהאָן
און אין קאָפּ הויבט אָן זיך וועבען,
פרעגט די וועלט צוריק די קשיא:
וואָס זשע איז דער זין פון לעבען?...

דער הערבסט.

(פון רוסישען)

אומעטיגע בילדער !
וואָלקענס אָהן א שיער ;
נאָכאַנאַנד דער רעגען —
טייכעלעך ביי'ן טיר.

א פערדארטע בוימעל
שאָקעלט זיך אין שרעק,
ס'קוקט דאָס גאנצע שטעדטעל,
ווי א גראָהער פלעק . . . .

וואָס ביזטו געקומען,
הערבסט, גאָר אָנגעריכט ?
ס'וויל דאָס הארץ נאָך האָבען
ווארימקייט און ליכט.

קיינער ניט צופריעדען
איז מיט דיין בעזוך ;
פאר'ן אָר'מען מענשען
ביזטו גאָר א פלוך.

שוין בעצייטענס פיהלט ער
גאָר דיין בייזע מאַכט,
ווי פאר קעלט די קינדער
ציטערען ביי נאַכט.

נישט קיין האַלץ אין אויוועז,
אהן א קלייד דער גוף —
וואָס האָסטו געאיילט זיך,
הערבסט, אויף וועמענס רוף ?

זעהסטו דעם בלייבעז, קראנקעז
איינגעהאָרבעט שטעהט,
ווי האָט איהם דער זומער
פריש געמאכט, געפרעהט.

און אצינד דאָס רוישעז
פון די בלעטער־געל
טרייבעז אַז אַ אומעט
אויף זיין קראַנקער זעעל....

פריה געקומעז ביזטו
הערבסט צו גאַסט אהער,
פיעלע וועלעז זומער
ניט דערוואַרטעז מעהר . . .

זומער-טעג.

אך שעהנע זומער־טעג, בעקאנטע,
געקומען זייט איהר ווידער ;
איהר גריעסט מיך פריינדליך, ווי פערוואנדטע,
ווי אלטע גוטע ברידער.

איהר האט געבראכט די זעלבע שטראהלען
דעם זעלבען גלאנץ און שימער
אויף מיר דאך ווילען זיי ניט פאלען,
אין איינזאם טריעבען צימער.

איהר פאקט זיך אוים פון וועג פון ווייטען,
און האט געבראכט געשאנקען ;
איהר טיילט זיי אויס פאר פרעמדע לייטען,
וואס ועלען אייך ניט דאנקען...

אויפ׳ן באנקעט.

(נאָכאַהמונג)

מען האָט צום באנקעט מיך געלאדען
איך ווייס נישט אליין גאָר צו וואָס ?
דאָך לאָזען אליין קאמעראדען,
זיי וואָלטען געהאט א פערדראָס !

דער עולם איז שטאָלץ אָנגעקומען
און יעדער — א גאונ׳שער מאַן !
ווער ס׳האָט זיך מיט דראמע פערנומען
און ווער מיט א לאַנגען ראָמאַן.

זיי האָבען אין זאאל זיך געטראָגען
און האָבען גערעדט אזוי הויך :
נו, האָב איך געשעמט מיך צו זאָגען
אז איך אליין שרייב עפּעס אויך . . .

ווי א בלום.

(פאָלקס מאָטיוו).

ווי א בלום אהן טהוי פערדאַר איך
אהן א קוש און אהן א גלעט;
שטענדיג ווארט איך, שטענדיג האר איך
און עס וועט שוין זיין באלד שפעט.

וואו זשע איז ער, מיין בעשערטער?
קום שוין גיכער, קום שוין, קום!
נאָר איין קוש, צוויי ליעבע ווערטער
און עס בליהט צוריק די בלום...

מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט.

מיר שטאַמען אַלע פון אַן אַנדער וועלט . . .
דאָרט זיינען מיר אין גאָלדענעם בוך פערשריעבען . . .
דאָרט ווערען מיר רעגיערט פון אַ געהיימען מלך,
וואָס האַלט אויף אונז אַן אויג און היט אונז . . .

אהער אויף דער וועלט קומען מיר צו געהן
צו זעהען אַ פאָרשטעלונג. וואָס ווערט געגעבען
פון שוישפּיעלער, אַ חברה קאָמעדיאַנטען,
צו זעהען אַ פאָרשטעלונג וואָס רופט זיך: „לעבען“.

מיר קוקען מיט פערכאַפּטען אָטעם און ס׳געפעלט
די שפּיעל און שפּיעלער און מיר הויבען אַן
אַליין אויך שפּיעלען, ווערען קאָמעדיאַנטען
און יעדער וויל דער גרעסטער „שפּיעלער“ ווערען.

און דאָס איז שלעכט! ווייל אַלע ווילען שפּיעלען
הויבט אַן דאָס שטיק דעם ריטם צו פערליערען.
עס הערען זיך פיעל קולות און געשרייען
און ענדליך ווערט דאָס שטיק גאָר אונאינטערעסאַנט!

דער בעסערער, וואָס איז אהער געקומען
צו זעהן וואָס שענס, הויבט אָן זיך צו לאַנגווײלען,
ער געניצט און ער שפּייט און לאָזט די שפּיעל אין מיטען,
און הויבט זיך גרייטען אַן צו געהן צוריק!

מיר שטאַמען אַלע פון אַן אַנדער וועלט,
דאָ זענען מיר בלויז פרעמדע, אָהן פערוואַנדטע,
און וואויל איז דעם וואָס ווייס דאָס אַלעס און פארשטעהט עס
און שמייכעלט ליעב אויף אַלץ, וואָס קומט דאָ פאָר . . .

פון חדר.

עס איז מיין הארץ דערשראָקען
אזוי ווי ביי אַן אינגעלע, וואָס געהט
פון חדר אין א ווינטער־נאכט און האָט
זיך אָבגעשיידט פון אלע זינגענדע חברים.
און איז אין מיטען מארק אליין געבליעבען.
א ווינטער־נאָכט, און פינסטער קאַלט.
אַט הערט ער נאָך דעם קלאנג פון זייער ליעדעל,
אַט כאַפּט נאָך אויף זיין אויג דעם לעצטען שימער
פון ליכט פון די פאַפּיערענע לאמטערנעס,
נאָר באַלד איז אלעס אויס, קיין שטראהל, קיין קלאנג!
אליין, אליין ער געהט אהיים. די היים איז ווייט!
און די לאמטערנעלע האָט איהם זיין חבר אָבגענומען...
ער געהט און לויפט . . . דער ווינד יאָגט צו
און ס'וואקלען זיך די קליינע מיעדע פיס
און ס'שרעקט און ס'קלאַפּט דאָס קליינע קינדיש־הארץ . . .

מיר בענקען.

מיר בענקען אלע צוריק, צוריק
און מיינען, דארטען איז דאָס גליק
אהין, אהין אין יענער זייט —
דאָס גליק איז שטענדיג פעוואָרפען ווייט.

און קומען מיר נאָך יאָהרען לאנג
אהין, ווי ווערט עס אונז באלד באנג!
און קלאָגען שטיל; צוריק, צוריק!
אָך דאָרט איז גאָר געווען דאָס גליק.

אזוי נאָר בלאָזשען מיר ארום,
לאנד איין, לאנד אויס און אומעטום:
ביז וואן מיר ווערען קלוג און גראָה
און שמייכלען: ס'איז קיין גליק ניטאָ!

וועלט און מענש.

וואס געהט מיך וועלט און מענשען אן?
איך בין אליין א וועלט.
וואס ארט מיך וואס איהר לאכט מיך אויס —
איך טהו וואס מיר געפעלט.

מיין וועג איז קרום, דאך פיהרט ער גלייך
צום וואלד, צום פעלד, צום בארג,
און אייערער — ער פיהרט אייך בלויז
צום רוישענדיגען מארק.

אויפ'ן גרינעם גראז.

אויפ'ן גרינעם גראז
וואלט איך וועלען פאלען:
אונטען — סאמעט ווייך,
אויבען — גאלדענע שטראהלען!

אונטען בעט א ביהן
און א פויגעל — אויבען:
אוי, ווי וואלט איך, גאט,
ריהמען דיך און לויבען.

אבער אין דער שטאדט,
וואו די רויבער זיצען,
קען איך פלוכען נאר
און די צייהנער קריצען.

אבער אין דער שטאדט,
אין דער רויבער קהלה,
האב איך, גאט פאר דיר
לאג שוין ניט קיין תפלה . . .

דוד צו אבישג השונמית.

(פון ביבעל.)

ליעג, מיין קינד, ליעג,
ליעג אין מיין בעט,
האלז מיך און גלעט,
וויעג מיך און וויעג.

וואס קען מען טהאן ?
אלט בין איך, אלט,
קאלט איז מיר, קאלט —
ווארעם מיך אן.

ס'ענדיגט מיין וועלט, —
נאכט־שאטענס שווארץ
דעקען מיין הארץ
וועהען מיט קעלט !

ווארים־זשע, גלעט
ארימעס קינד,
ווארים, געשווינד —
באלד איז שוין שפעט !

אַ וואָרט.

אַ וואָרט רוהט מיר אין האַרצען —
ס'איז ניי און פריי און פרום ;
איך קען איהם ניט אויסריידען —
איך בין פאַר איהם נאָך שטום.

אַ צווייטער וועט איהם זאָגען
אין יאָהרען לאַנג ארום — —
דאָס וואָרט איז אָבער מיינער
געוועזן בין איך נאָר שטום . . .

ווי לאנגווייליג...

ווי לאנגווייליג, ווי שלעפעריג!
אן אומעט אופ׳ן הארצען פאלט;
עס האפט זיך ניט, עס גלויבט זיך ניט —
ארום איז אזוי פראסטיג־קאלט.

די שויבען — דורך פערנעבעלטע,
דו קוקסט און זעהסט קיין זאך...
דיין אויער הערט בלויז ווי דער ווינט —
ער טרויערט אויפ׳ן דאך.

עס האפט זיך ניט, עס גלויבט זיך ניט
זאל ליכטיג ווען נאך זיין;
אין טעג אזעלכע פינסטערע
ווער גלויבט אין זונען־שיין!...

די פּאָר.

אויף א שטענגעל — וויסט און גרוי, —
שלעפט זיך אום א מאַן און פרוי :
די פרוי איז די נויט,
דער מאַן איז דער טויט.

געהן — געהען זיי געאָרעמט,
ווי זיי וואָלטען זיך געוואָרעמט :
זיי זיינען אַלט —
עס איז זיי קאַלט.

רופט זיך אָב דער טויט צום ווייבעל :
קום, מיין ליעבע, זיסע טייבעל,
אַ נחת־מיין,
אין שטאָדט אריין !

ס'האָט נאָר אָנגעהויבען טאָגען,
מענשען לויפען, איילען, יאָגען . . .
צום מאַן זאָגט זי :
„עס איז ניט פריה !"

ווירקליך — זאָגט דער טויט — קום גיכער,
ארבייט וועט א סך זיין, זיכער !
איך הער אין לופט :
מען רופט ! מען רופט !

אוּן דורך געסלעך ענגע, קרומע,
לאָזען זיי זיך געהן גאָר שטומע,
מיט לייכטע שריט,
ס׳הערט קיינער ניט ! . . .

האפנונגען.

א, האפענונגען מיינע — בליהט!...
אך, בליהט נאך ווידער, וויעדער:
דער שניי איז קאלט און פאלט און שיט,
דאך זינגט דער פרייער פויגעל ליעדער:
ער וויים פון קעלט און ווינטער ניט — — — —
א, האפענונגען מיינע — בליהט!...

צו א שנעעלע.

און אויב דו ביזט א שנעעלע,
דאַן זאָלסטו פאַלען
אויפ'ן קארק
פון א בארג
און אייביג דאָרטען שטראַלען.
נאָר וועה וועט דאַן דיר זיין
ווען דו פאַלסט אריין,
דו קלאָרער שניי,
אין שטאָדט, צו זיי . . .
דאַן ווערט פון דיר באַלד קויט
און נאָכדעם ביזטו — טויט !

* *
*

נאָך אַ מאָנטאָג, נאָך אַ דינסטאָג —
טעג זיי פליהען . . .
פון איין וואוינונג אין דער צווייטער
איבערציהען.

ביכער טוישען . . . טוישען קליידער
און אידעען
און די ליעבע און די ווייבער —
וואָס קען פרעהען ?

און אין אלעם איז קיין זין דאָ
אויף אַ האָר נישט
און עס טרינקט זיך די נשמה
אין דעם גאָרנישט . . .

טראמפּיטען שאַלען.

מלחמה-מאָטיווען.

טראמפּייטען שאַלען.

העי, איך הער טראָמפּייטען שאַלען
פון דער ווייט ;
און פון טויערען דאָס פּאַלען —
וואָס בעדייט ?
ווערט וואָר־ווייט א פּאָלק געבאָרען,
געהט וואָר־ווייט א פּאָלק פערלאָרען ? — —
העי, ווער רייט ?

קומט אַ אַנזאָגער פון לעבען
און בעפרייט פון נויט ?
וואָס־זשע שרעקען זיינע אויגען
און זיין מאַנטעל־רויט !
ווי עס ברומט ! —
העי, ווער קומט ?

געהט וואָס ווערען אָדער ענדען,
קומט ער בויען צי פערלענדען ?
קומט ער טרייסטען, אָדער שטראָפען,
קומט ער וועקען, די וואָס שלאָפען
שוין א צייט ?

ווי עס ברומט !
העי, ווער קומט
פון דער ווייט ? . . .

מוטער.

„אַ, מאמע, כ'וויל א ביסעל מילך,
ס'איז טרוקען מיר מיין גומען . . ."
— מיין קינד — א בייזער פאסטוך האַט
די אַלע קיה פערנומען.

טאַ גיב מיר, מאמע, ברויט א בים
דעם הונגער מיר צו שטילען! —
— ניטאַ, מיין קינד. א וואַסער האַט
פערטרונקען אַלע מיהלען.

אַ וואַסער ווילד, א וואַסער־רויט
האַט זיי אַראָבגעטראַגען,
און אַלע מילנער זיינען איצט
אוועק אין פעלד זיך שלאַגען.

„טאַ, וואו־זשע איז דער טאַטע איצט,
ער זאָל אונז עסען קריגען?"
— דער טאַטע איז אוועק מיט זיי
א שונא צו בעזיעגען.

דער טאַטע איז אויך איצט אין פעלד —
דו הערסט מיין קינד א ברומען?
ער איז אוועק, ער איז ניטאַ,
ער וועט שוין קיינמאָל קומען

„טאַ וואָס־זשע שווייגט דער פעטער דאָרט,
אין לאַנד פון גאָלד דעם ווייטען ?
דו פלעגסט דערציילען, מאַמע, אָפט :
ער האָט דאָרט גוטע צייטען".

— דיין פעטער, קינד, ניט פרעג, ניט פרעג —
אַן אומגליק האָט געטראָפען :
ער האָט אַ זאַטער זיך געלעגט
און איז פעסט איינגעשלאָפען.

און אויפגעשטאַנען אין דער פריה —
אַ, וועה צו מיינע יאָהרען ! —
פון גוטען פעטער מיט זיין גאָלד
איז גלייך אַ שטיין געוואָרען".

דאָס קינד שטעלט אויס די אויגעלעך
פול שרעק און פול סכנות,
און ענדליך וויינסט עס : מאַמעשע,
דעם פעטער — אַ רחמנות ! . . .

איך בין זיי מקנא.

איך בין זיי מקנא די ברידער
און שוועסטער אויף יענער זייט ים;
איך בין, ווי א בלעטעל, וואס האט איהם
דער ווינד אבגעריסען פון שטאם.

ווי וואלט איך מיט זיי איצט געוואנדערט
אין עלענד, אין שרעק און אין נויט;
און טיילען איינאיינעם די טרערען,
און טיילען די שרעקען פון טויט.

איך בין זיי מקנא דאס אונגליק!
ווי וואלט איך מיך גליקליך געשעצט
צו ווערען מיט זיי גלייך געטריעבען,
פון שונא געיאגט און געהעצט!

ווי וואלט איך אין וואנדערער־עדה,
זיך נערן מיט זיי אויסגעמישט,
אין איינעם צום הימעל זיך ווענדען
און איינעם די טרערען געווישט.

ווי וואלט איך געארעמט די קינדער,
וואס לויפען די עלטערען נאך
מיט אויגען פערגליווערט פון פחד
און פיהלען, ווי גרויסע דעם בראך:

ווי וואָלט איך דורך פעלד זיי געטראָגען
דורך זומפּיגע וועגען און ליים
און גלעטען די בעקעלעך בלייכע
און טרייסטען : באַלד, באַלד איז די היים . . .

און פאַלט צו דער אָבענד אין מורא
און וואַנדערען וויטער איז שפּעט,
דאַן וואָלט איך מיין ראָק אויסגעצויגען,
די קינדער איהם אונטערגעבעט.

און וואָלט זיי מיט קושען דערוואַרימט,
און וואָלט זיי מיט טרערען פערוויעגט,
ביז וואַנען אַ גילדערנער חלום
וואָלט ענדליך די קינדער בעגליקט . . .

ווי וואָלט איך דערנאָכדעם זיך לאָזען
דורך ווינד און דורך שרעק און דורך נאַכט,
צו זוכען אַ ברונעם, דערקוויקען
די מיעדע וואָס ליגען פערשמאַכט.

ווי וואָלט איך מיט גרייז־גראָהע זקנים
וואָס זיצען אין קופּקעלעך שטום.
צערעדט זיך פון צייטען פון אַלטע
און גלויביג געוואָרען און פרום.

איך וואָלט זיי דעם זוהר דערמאָנען
און הייליגע ספרים נאָך פיעל,
און וואָלטען אינאיינעם בעשפּראָכען,
אַז אַלץ וואָס קומט פאָר האָט אַ ציעל. . .

די זקנים, די מידע, ערוואכען,
די אויגען זיך עפענען ברייט
און שמייכלען, ווי יונגע, בעגייסטערט :
משיח, משיח — ער געהט ! . . .

מוטער און קינד.

(וויעג־ליעד)

שטיל מיין קינד, פערבארג ס'געזיכט !
פינסטער איז אין שטוב און קאלט —
אויסגעהאקט איז יעדער וואלד,
אויסגעלאשען יעדעס ליכט !

שטילער קינד מיינס ! איבער'ן הויז
שווימט אן אדלער גרויס און לאנג,
ווי א שטאל־געדרעהטער שלאנג —
קריך פון וויגעל ניט ארויס ! . . .

שטילער קינד מיינס ! הינטער'ן פעלד
געהען צוויי קיסרים אום
און פערוויסטען אומעדום,
און פערטיליגען די וועלט !

שטילער קינד מיינס, קיין געשריי !
די קיסרים קומען אן
אין די קרוינען אנגעטאן —
גוג ומגוג רופט מען זיי !

וויין נישט קינד ! עס קומען באלד
דיינע ברידער, העלדען צוועלף,
אויסגעלייזטע פון די וועלף,
פון א שווארצען צויבער־וואלד . . .

חעלדרען צוועלף פון איין נעוויקס,
אלע הויכע, שטארק און שלאנק,
און די הערצער ריין און בלאנק —
אחן א שווערד און אחן א ביקס . . .

דיינע ברידער — שטארקע לייט :
כאפען וועלען זיי די צוויי,
גוג ומגוג — בינדען זיי
און פערשפארען ערגעץ ווייט. . .

און די קרוינען פון די צוויי
אויסטהון וועט מען, שענקען דיר,
און אין הויף, ביי'ן שוועל און טיר
וועסטו שפיעלען זיך מיט זיי . . .

נייע איכה׳ס

נייע „איכה׳ס" קלינגען
אין דער גאנצער וועלט,
אין די שטעדט די רייכסטע
ברויט א שטיקעל פעהלט.

אלע ליעדער שווייגען,
פיעדעל, פלייט און הארף;
שטומע מענשען וואנדלען,
מיט א וועהטאג שארף.

שמאכטענד פאלען קינדער,
צו דער מוטערס שויס,
און פאר קינדער׳ס אויגען,
געהען מוטערס אויס . . .

שרעקען אין די גאסען
טהיר און טויער צו . . .
אויף די שעהנסטע פלעצער,
שוועבט פון טויט די רוה . . .

ירמיהו׳ס גייסט האט
ווידער אויפגעלעבט
און זיין אלטע „איכה"
איבער לענדער שוועבט . . .

דער פוילישער טאָג.

אין אלט פערצייטישע קאָסטיומען
וואָס האָבען מיך די היים דערמאָנט,
האָב איך זיי דאָ געזעהן אין פּאַרליך,
כ'האָב זיי דערקאָנט און ניט דערקאָנט.

זיי האָבען בעטענד אָנגעקוקט מיך
און מיט א פּושקע צוגעקלאַפּט,
איך האָב דערמאָהנט און וואָס בעגריפען
און האָב צום טאָש זיך דאָך געכאַפּט....

איך האָב אין פּושקע אריינגעוואָרפען
ווי פיעל איך בין געווען אין שטאַנד,
און האָב דערפיהלט דעם גרויסען חורבן
פון אונז, פון זיי אין ביידענס לאַנד . . .

איך האָב פערגעסען אלע לעהרען,
וואָס מ'האָט געפּלאַצט אין זיי, אין מיר;
איך האָב געזעהן בלויז חורבות־הייזלעך
און אָרמע פויערטעס ביין טיר.

און קליינע קינדער אויף די שויסען
ביי בריסט אָהן מינדסטען טראָפּען מילך
און אלטע פויערים פערשמאַכטע
און פון דער גסיסה לעצטען הילך;

און פעלדער לאנג שוין ניט געשניטען
און בוימער לאנג שוין אויסגעהאקט,
און קברים אויף דיביידע זייטען,
פון אלטען, ווייטען וויסטען טראקט . . .

א וועלט-חלום.

אך, דאס וואס קומט פאר איז א חלום, מיין פריינד,
א גרויזאמער חלום, א שווערער ;
ס'איז נאכט אויף דער וועלט און אונז חלום'ען פיינד —
זיי קומען אלץ מעהרער און מעהרער . . .

זיי קומען פון לענדער פון פינסטערע אן,
און ברומען און ראַשען און שאלען ;
זיי טשעפען זיך איינס אן די אנדערע אן
און ווערען פערבלוטיגט און פאלען . . .

און ס'עפענט די ערד אויף איהר פינסטערען מויל
און שלינגט זיי איין גיך, ווי א חיה . . .
און ס'קומען אן אנדערע בייזע מיט גרויל —
און ס'קומען אלץ מחנות אן נייע.

און ווערען אלץ ווילדער און ס'וואקסט זייער וואוס
און ס'קלינגט, ווי פון אבגרונד, א לאכען . . .
און ווידער פערשליענגט זיי די ערד מיט'ן בלוט — —
אי, שרעקליך ! . . . דו קענסט נים ערוואכען ! . . .

א בריעף צו דער ליעבסטער.

מיין ליעבסטע, דעם בריעף וואס איך שיק דיר,
ער וועט צו דיר איצטער ניט קומען:
עס זיינען די באהנען און שיפען
מיט שווערע קאנאנען פערנומען.

דאס ווארט מיינס האט איצטער קיין פלאץ ניט,
דאס ווארט פון געפיהלען און ליעבע;
מיין ליעבעסטע! דעם בריעף וואס איך שיק דיר
קען טרעפען איהם אונגליק און סיבה.

עס קען א הארמאט איהם בעגעגנען
און ווערען גלייך וועט ער צושאסען;
און ס'וועלען די ווערטער די שעהנסטע
מיט מענשליכע בלוט זיין פערגאסען . .

די ווארימע ווערטער פון ליעבע,
מיט בלוט קענען ווערען פערטרונקען;
און ווערען אין ים אין דעם טיעפען
אויף אייביג, אויף אייביג פארזונקען...

און אפשר וועט גאר א גראנאט איהם
מיט העלישען פייער אנצינדען,
און ס'וועלען די ווערטער פון ליעבע
אין רויך און אין פלאמען פערשווינדען! ...

לשנה טובה.

לשנה טובה איך, ברידער, אין שלאכט,
אין פינסטערער נאכט ! . . .
ווער איהר עס דערהערען ? —
פערטויבט וועט עס ווערען
דורך פויקען, סיגנאלען,
דורך טראמפלען פון פערד,
דורך ווילדען געשרעה,
דורך קרעכצען און וועה,
וואס שניידט דורך די ערד
פון די וואס זיי פאלען . . .

לשנה טובה !
איך רוף שטארק און הויך — — — —
מיין רוף קומט צוריק
אין פולווער און רויך . . .

* * *

לשנה טובה דעם איד דעם סאלדאט,
וואס שטעהט אין די רייהען
פון פרעמדע ארמעען,
און פעלדער ווילד־פרעמדע
פון זיין בלוט ווערען זאט...
און אויב ס'האט פאר קיינעם
קיין ציעל ניט דער קריעג,
איז דאפעלטער צוועקלאז
פאר איהם יעדער זיעג . . .

* * *

לשנה טובה, דיר, ארימער ברודער !
העב הויך אויף דיין זעבעל
און ציעל אן א זייט !
דו זאלסט ניט אין רויכיגען נעבעל,
אין ראש און גערודער,
אין פינסטערער צייט,
ניט טרעפען, ניט טויטען
דיין אייגענעם ברודער . . . .

* * *

לשנה טובה אייך אלע אין שלאכט !
איהר מיעדע און מאטע
און זעלטען ווען זאטע,
און זעלטען בערוהטע ביי נאכט.
אייך יונגענקע בלומען
מיט טרוקענע גומען,
מיט ליפען פערברענטע און פערשמאכט...
א, איהר, וואס אין קורצען דרימעל
אונטער אפענעם הימעל
איהר האלט די געליעבטע אין שוים . . .

איהר ווילט זי אומארמען,
נור פלוצלונג א ליארמען,
מען וועקט, און דער חלום איז אוים . . .

* * *

לשנה טובה אייך,
איהר, וואָס איהר יאָגט
דורך בערג און דורך טאָלען,
און זאמדיגע וועגען;
און הינטער אייך געהט,
דאכט זיך, עמיץ און קלאָגט,
און פאָרענט אייך געהען אנטקעגענען
די אויגען פון אייערע געליעבטע
פערוויינטע, בעטריעבטע,
און בעטען און פרעגען:
אַ, טייערע! זאָגט אונז
צו וואָס און וואוהין?...

. . . .
לשנה טובה...
עס מישט זיך דער זין?...

די געפאנגענע טויב.

פון א לאנד א קאלטען,
וואו די שדים שאלטען —
א געוויין פערשפרייט זיך
אימיצער פערגעהט זיך.

ס׳ קלאגט די טויב די ווייסע,
די שוין לאנג געגארטע,
דארטען א פערשפארטע —
(ווי אין בוך א מעשה!)

און א שטיין געבונדען
דארט פון א ניט־גוטען —
איהרע אויגען בלוטען,
איהר פליעגעל — וואונדען.

הערט איהר ניט דאס ברומען
פון א טויב געפאנגען?
האט איהר איהרע קלאנגען
ציטריג ניט פערנומען?

ווי די שופרות בלאזען
פול מיט שרעק און בענגען!
ווער פארט ועט זיך לאזען
גלייך די טויב אונז ברענגען?

ווי די ראָבען שרייען
רויבעריש און בלוטיג;
קיינער איז ניט מוטיג
נעהן די טויב בעפרייען! ...

נייע צייט רעכענונג.

מ'האָט אבגעצעהלט צוואנציג יאָהר הונדערט,
לויט ס'צעהלען די קריסטען אצינד,
אַ הערט איהר אין לופטען די קרעכצען
אָ, הערט איהר ווי ס'יאָמערט דער ווינד !

אָ, זעהט איהר דעם פעך שווארצען רייטער,
דעם טויט, ווי ער יאָגט זיך אין טאָל . . . —
אָ, טויזענד ניינהונדערט און ווייטער,
לויט נייער, לויט קריסטליכער צאָל !...

די צאָהל איז איצט בטול געוואָרען,
די וועלט איז צוריק וויסטעניי . . .
נו, מוזען מיר צעהלען די יאָהרען
איצט אָנהויבען גאָר אויף דאָס ניי...

דאָס קינפטיגע יאָהר קומט משיח —
זיין הארץ איז אַ קלאָרס און אַ ריינס —
און ניי וועט דאַן ווערען דער לוח :
דאָס יאָהר וועט זיך צעהלען פון איינס . . .

ביים בארג סיני.

(ביים בארג סיני קומט פאר
פירטירליבע קעמפפע).
פון די מלחמה נייעס.

ס'קראכט דער שטורעם ווילד און ווילדער;
גאנצע וואלקענס רויך אין זיילען;
פלאמען־פייער און געפילדער
ציהען, ציהען זיך פאר מיילען;
און דער ליארעם און דאס ברומען! —
מחנות לויפען, מחנות קומען —
מחנות הויבען זיך און פאלען,
שופרות רוישען, שופרות שאלען;
און דער ווירוואר און די מורא! —
ווער בעקומט א נייע תורה?
און דער אלטער בארג, דער ריעז,
ער בעגרייפט ניט וואס דאס איז.

דער בארג סיני בליקט פערוואונדערט:
וואס געשיעהט עס דא אצינדערט?
ווי ער ציטערט, ווי איהם שרעקט! —
ווער האט איהם פון שלאף געוועקט?!
אויב א תורה גיט מען ווידער, —
וואס־זשע שלאגען זיך די ברידער?
און וואו איז ער גאט אין הימעל.

קומט ניט שטילען דעם געטימעל?
ווייל פון טראָן אראָב ניט שטייגען
מיט איין וואָרט זיינס מאכען שווייגען.
און אויך משה וואו איז איצט? — —
שאַ — עס דונערט און עס בליצט!

און אַ בת קול הילכט אראָב
פון דעם הימעל ענטפערט אָב:

סיני, סיני! אוים דיין שלום;
וואָס דו זעהסט דאָ איז קיין חלום
אלץ געשיעהט עס אויפ׳ן וואָהר,
ווי צוריק — דריי טויזענד יאָהר!
דאָך קיין תורה, קיינע לעהרען!
ניין, זיי קומען אלץ צושטערען!
האָבען דאָרטען שוין פערלענדעט
אלע תורות און געשענדעט!
אויסגעראָטען שטעדט און לענדער
און צוריסען אלע בענדער.

איז געוועזן זיי אלץ נאָך קארג —
האָבען זיי דערגרייכט דעם בארג,
וואו גאָט׳ס רייד האָט העל געפלאַסען
און מיט בלוט איהם רויט פערגאָסען
און דער שונא וועט באלד ברומען:
„דעם בארג סיני איינגענומען!
היי, איהר פעלקער שלאָגט און רויבט —
איצטער איז שוין אלץ ערלויבט! . . .“

דער באל נאכ׳ן זיג.

(צוקונפט פאנטאזיע).

די האנדלונג קומט פאר
אין בלוטיגען יאהר.
אין וואסער׳ן לאנד —
דערווייל אונבעקאנט.

א גרויסער זאל
געגרייט צום באל,
לכבוד די זיעגער,
די טאפפערע קריגער,
וואס האבען ביז איצט
בעשירעמט, בעשיצט
מיט מוטיגער האנד
פון שונא דאס לאנד.

דער קריעג איז צו ענד !
דער פיינד איז פערלענדט.
פערטריבען איהם־העט !
פערוויסט זיינע שטעדט,
און מענשען געפאנגען,
און זקנים געהאנגען,
און שיפען געזונקען,
און מאנשאפט דערטרונקען
און ענדליך בעגליקט —
און ענדליך בעזיעגט.

גון זיינען מיט שמחה
אין זאַל אנגעקומען
פון לאנד אַלע טעכטער —
בעציערטע אין בלומען.

די אויגען — זיי ברענען,
די אויגען — זיי גלאנצען,
די פיס אונגעדולדיג
זיך הויבען צום טאַנצען.

„וואו זיינען די העלדען,
די העלדען די בראווע ? . . .
די מיידלאַך, די יונגע,
די טעכטער פון חוה.

זיי זיינען ’זוי דורשטיג !
די הערצאַלעך קלאפען ;
ווי וואַלט יעדע גערן
אַ העלד ארומכאפען,

און פליהען צוזאמען
מיט איהם ווי אין וויכער,
זיך פיהלען אין ארעם
ביי איהם אזוי זיכער.

זיי קומען ! זיי קומען !
אַ, מורא ! אַ, שרעקען !
ווער ס'קומט אַן אויף איינעם
און ווער אויף צוויי שטעקען.

בײַ אַנדערע זײַנען
די קעפּ נאָך פֿערבונדען,
און טײל קומען אָנ־עט
מיט אָפענע וואונדען.

בײַ אײנעם די אויגען
מיט ווילדקײט זײ פֿינקלען,
ער זוכט און ער נישטערט
ארום אין די ווינקלען.

ער דראָהט מיט די פויסטען
און הויבט אָן מאַרשירען,
אַזוי ווי מלחמה
געוואָלט וואָלט ער פֿיהרען.

און באַלד ווערט ער ווילדער
און הויבט אָן צו שרײַען:
„מיר מוזען די קריעג נאָך
אויף ווידער בענײַען!“

וואו טאַנצען, ווער טאַנצען!
די מײדלאך צולויפען,
און ס'הערט זיך אַ שלוכצען
אין הײזער און הויפען . . .

שפעטער.

עס וועלען די פעלדער נאך גרינען,
דאך ניט פאר די פארלעך פערליעבטע,
דארט וועלען בלויז טרערען דאן רינען
פון מענשען מיט הערצער בעטריעבטע.

עס וועלען ניט קומען שפאציערען
קיין חתן און כלה, ווי דאמעלט,
און אונטער די בערג וועט מען שפירען
א קבר — פון טויטע פערזאמעלט.

אז איינזאמע מיידעל וועט קומען,
מיט טרויער אין הארצען פערשלאסען,
און וועט אין די גראזען און בלומען
דערזעהן דאס געשטאלט פון איהר חתן.

קינדער-שפיעל.

א. פון לאנגווייליגע און אומעט
פריהרט די נשמה ;
קינדער, קומט, — מיר וועלען שפיעלען
אין מלחמה.

יאשקע, ווילסט א קיסר ווערען —
ביזט א מילדער !
זאל א קיסר ווערען חיים —
ער איז ווילדער.

נעהם־זשע, ווילדער חיים, קעניג,
גרייט זיך, גרייט זיך !
זעהסט ווי יעדער חדר־אינגעל
לאכט און פרעהט זיך.

אך, א קיסר וויל ער האבען,
ס'וועט זיין פרעהליך !
רוף־זשע אלע צו מלחמה —
גיבער, מלך !

אויפ'ן פעלד...

אויפ'ן פעלד און גראָבען
פליהען אום די ראָבען,
אין דעם רוים דעם פרייען,
פלאטערן און שרייען.

אין דעם דור הפלגה
איז ביי זיי א חגא,
חגא ביי די ראָבען, —
ווי פיעל גוטס זיי האָבען!

פעלדער אויסגעזעעטע —
טויטע אויסגעשפרייטע
ערשט נאָך דעם אלארם!
אלע קערפּער ווארעם.

נייע מחנות שוועבען! —
ווי א שווארצער זיעגעל
לעגט זיך יעדער פליעגעל
אויף א יונגען לעבען.

ווייסער טויב פון שלום.

ווייסער טויב פון שלום,
קום פון ערגעץ אָן,
און פון אייביג פריעדען
זאָג די בשורה אָן !

ס'פאלט דאָס הארץ פאר פחד
און פאר אנגסטען איין,
און מיט שרעק מיר פרעגען :
וואָס וועט ווייטער זיין ?

ווי די שאָטענס וואנדלען
אויף דער ערד מיר אום ;
ס'ריידען די ק אַ נ אָ נ ע ן
און דער מ ע נ ש א י ז ש ט ו ם...

ברידער נעגען ברידער —
און דער האס איז גרויס !
ווייסער טויב פון שלום,
קום און לייז אונז אויס.

ווייסער טויב פון שלום,
פאַרזיכטיג דאָך זיי,
דען די לופט, דער הימעל
איז אויך איצט ניט פריי :

זעהסט א ט י י ו ו ע ל פליהט דארט
אין דער הויך ארום :
אייזען — זיינע פליעגעל,
פייער — איז זיין ברום ! . . .

מייד איהם אוים דעם טייוועל,
היט זיך פאר איהם גוט :
דיינע ווייסע פליגעל
שמירט עם אוים אין בלוט...

ארבייטסלאָזיגקייט.

כיין, זאָגט אייך וואָס איהר ווילט, — איך קען עס ניט
פערשטעהען:
איך העך דורך שטאָדט און לאַנד, ווי ס'טראָגט זיך א געוויין:
„דאָס פאָלק איז ארבייטסלאָז“ — מיין גאָט, דאָס איז
דאָך גוט!

ווען ארבייט איז ניטאָ, דאַן לעבט אייך פריי, בערוהט,
דאַן מאַכט א יום־טוב אייך, דאַן מאָכט א פרייהייטס־פעסט,
און טהוט אייך זויבער אָן, און טרינקט אייך וואויל און עסט...
די אַרבייט איז דאָך פלוך — צייט אדם און די שלאַנג! —
(די קללה ציהט זיך שוין פון פרשה בראשית לאַנג! . . .)

כיין, זאָגט אייך וואָס איהר ווילט, ס'בעגרייפט ניט מיין
פערשטאַנד:
צי האָט א שונא בייז בעפאָלען אונזער לאַנד;
צי איז א היישעריק בעפאַלען אונזער פעלד;
צי האָט דער גוטער גאָט מיט רעגען, זון געפעהלט . . .
צי האָט א פייער דען די תבואות אונז פערברענט?
וואָס שמאַכט אזוי דאָס פאָלק און לאָזט אראָב די הענט.
צי איז קיין ברויט ניטאָ, קיין קליידער צו גענוג?
וואָס הונגערט, פריהרט דאָס פאָלק? — איך בין פערשטעהן
ניט קלוג!

קיין ארבייט איז ניטאָ! . . . עס שלאָפט פון פאָלק
די קראפט! . . .
דאָס הייסט: דאָס ארבייטס־פאָלק האָט טעג און נעכט געשאַפט!
געשאַפט מיט פליים און שוויים, פערשווענדעט זיין זאַפט
און בלוט

און האָט צופיעל געשאַפט . . .   אַך, דאַרף דאָך איצט זיין גוט !
ס'האָט קליידער אָנגענעהט, ס'האָט הייזער אָנגעבויט,
ס'האָט פעלדער אָנגעזייעט, ס'האָט אָנגעדראָשען ברויט . . .
וואו ליעגט עס אַלץ אַצינד, ווער האָט עס אַלץ פערשפּאַרט ?
וואס בלאַנזשעט אום דאָס פאָלק, פערהונגערט און פערדאַרט ?...

מלחמה-בריעף.

עס קומען שוין בריעף אן
פון יענער זייט מעער;
אך, איטליכער אות איז
א בלוטיגע טרעהר...

דאס שרייבען די שוועסטער,
פערהונגערט, פערשמאכט. —
(די ברידער זיי זיינען
אוועק אין דער שלאכט!)

דאס שרייבען די מאמעס
צו זייערע זיהן. —
(די טאטעס — אוועק אלע
אין קריעג — דארט אהין!...)

דאס שרייבען די באבעס
מיט טרעהרען שטאט טינט;
א בלוטיג געלעכטער —
דער זיידע — ער „דיענט“!)

*   *   *

אט האט איהר א מוסטער —
א בריעף פון א פרוי.—
זי שרייבט און עס לעזט זיך
בערך אזוי:

„איך וואלט אייך געשריעבען
פון צרות א סך —
מען מוז אבער רוסיש,
איך קען ניט די שפּראך...

„איך שיק אהן א מארקע,
זייט מוחל — בעצאהלט...
ווי וואָלט איך אַצינדער
ביי אייך זיין געוואָלט!...

„עס קומען „זאפּאסנע" —
דאָס שטעדטעל זיך שרעקט...
(דאַ קומט נאָך א שורה —
פון צענזאָר פערמעקט...

וואס זאָל עס בעדייטען?...
פיעלייכט א פּאָגראם?...
אך, ס'האָט אונזער אונגליק
קיין גרונד און קיין תהום!...)

„מיר שרייבט דער אפּטייקער —
ער הינקט אויף איין פוס,
א־ניט וואָלט ער אויכעט
אין קריעג זיין געווים...

„ניטאַ איצט קיין יחום —
אפילו דער גביר,
ר' אייזיק — ער טראגט איצט
דעם קייסער'ס מונדיר...

„א איד איבער זעכציג...
האָט איינינקלעך צוויי —
מען זאגט, אז ער דיענט איצט
צוזאמען מיט זיי..

„דעם גרויסען בית־מדרש
געדענקסט פון אמאָל...
געמאכט האָט מען איצטער
פון איהם א שפיטאָל...

„דער רב האָט גע'פסק'נט,
אז כלומרשט מען מעג...
(אזוי ווי עס וואָלט איהם
ווער געבען א פרעג...)

„נאָר אונזער בית־עולם —
אזוי רעדט מען אין שטאָדט —
איהם וועט מען ניט טשעפּען...
בעהיטען זאָל גאָט!...

„וואו וואָלטען מיר איצטער
די צייט דען פערבראכט?
מיר ליעגען דאָרט אָפּ'עט
ביז שפּעט אין דער נאכט...

„ווייל ערשטענס איז טאקע
דאָס הארץ אזוי שווער...
און אויך איז דאָס לעבען
דאָרט זיכער'ער מעהר"...

וועלט-פרושים.

מיר זיינען פון וועלט די פרושים,
מיר עסען ביי פעלקע בלויז „טעג“ ;
מיר זיינען זיך עוסק אין תורה,
די פעלקער אין קריעג, אין געשלעג.

מיר האבען ביי רוסלאנד א „מאנטאג“
א ביטערער טאג, וואס ער גיעט :
דאס ברויט איז געזאלצען פון טרערען,
ער צעהלט יעדער ביסען און היט.

מיר געהען מיט רוקענס געבויגען
און גלאצען די אויגען צו גאט,
און זי, די בעוואפענטע אומה,
זי מאכט אונז צו שאנד און צו שפאט . . .

און טוישען מיר אוים אונזער מאנטאג,
די אומה, די צווייטע, זי אויך
פערגינט ניט דעם ביסען און קרימט זיך,
און זעטיגט אין קיך אונז מיט רויך . . .

און קריגען א טאג מיר א רייכען,
און כאפען אמאל אויך אין באר, —
פערלאנגט מען פון אונז, אז מיר זאלען
די נשמה זיי געבען דערפאר . . .

מיר זיינען פון וועלט די פּרושים,
אויף „טעג“ ביי די פעלקער בעשטעלט.
דאַ מאָנטאג, דאַ דיענסטאג, דאַ מיטוואָך, —
אַ שבת, א שבת — בלויז פעהלט! . . .

שלח מנות

כ׳טראָג זיך איבער צו די ברידער,
איבער׳ן ים אוקינוס:
ווי זיי שיקען אין מלחמה
דאָרטען שלח־מנות...

פרימער זיינט איהר ווי געוועזען
אין די פינסטער׳רע ווינקלען:
(גאָלד וואָס מעהר עס ווערט געלייטערט
מעהרער וועט עס פינקלען).

שלח־מנות איז א מנהג —
איהר וועט איהם ניט שטערען —
וואָס־זשע קריגט איהר אין די לענדער
דאָרט פון בלוט און טרערען?

פּאָמעראַנצען און ציטרינען —
זאָל איך עס דען גלויבען,
דאָך צי קענט איהר אַזאַ לוקסוס
איצטער זיך ערלויבען?

ווען א שטיקעל ברויט צו קריגען
איז ניטאָ אין גאַנצען,
זאָלט איהר טראַכטען פון ציטרינען
און פון פּאָמעראַנצען!

פּאָמעראַנצען . . . ס'וואָלט געווען
גוט מיט זיי זיך לאַבען,
אָבער זאָלן אַביסעל מוזט איהר
גוויטיגער נאָך האָבען.

און אַ קליינעם שטיקעל צוקער
ווען איהר קריגט אַצינדער,
צו דערוואַרמען, צו דערקוויקען
די פערשמאַכטע קינדער!

כ'טראָג זיך איבער צו די ברידער
בילדער זעה איך העלער:
ס'לויפט אַ אינגעלע אַ בלאַסער
טראָגט אין האַנד אַ טעלער.

נאָך, אין הויז פון אַלע מאַנסביל
איז בלויז ער געבליבען;
שלח מנות צו דעם זיידען,
טראָגט ער צו דעם ליעבען.

זיידע! זיידע! הויבט דאָס אינגעל
לוסטיג זיך צו מאַכען
שלח־מנות פון דער מאַמען —
לויטער גוטע זאַכען!

דעקט דער זיידע אויף דעם טעלער:
וואָס פאַר אַ פערמעגען:
זאַלץ זעקס קערנער, צוויי בראָק צוקער!
הויבט ער אָן צו פרעגען:

„וואו האָט דאָס דיין מאַמע איצטער
אַזוי פיעל געקריגען?"
הויבט דאָס אינגעל אָן צו פּלאַפּלען
ליגען איבער ליגען.

און דער אַלטער גוטער זיידע
קנייטשט נאָך מעהר דעם שטערען:
עפּעס רעכטס צוריק צו שיקען
וויל ער ערשט בעקלערען.

און ער זוכט אין אַלע ווינקלעך
שפּרייזט אין די פּאַנטאָפעל;
„פאַר דער מאַמע שלח־מנות
שיק איך צוויי קאַרטאָפעל" . . .

פליהט דאָס אייניקעל מיט שמחה
צו דער מאַמע שנעלער:
מאַמע, מאַמע — צוויי קאַרטאָפעל!...
גלויבסט ניט? — זעה אין טעלער.

און די מאַמע קוקט אין טעלער:
„אמת, אויף נמנות"! — — — — —
אַזוי שיקען זיי זיך דאָרטען
איצטער שלח־מנות! . . .

די חיים.

פראָלאָג.

עס ציהט מיך צום אַלטען, צום אַלטען,
צו דעם, וואָס מען רופט עס פערצייטען,
וואָס ווינקט און וואָס רופט פון א ווייטען
דאָך נאָהענטען לאנד אין גרינסען בעהאַלטען . . .

און דאָס וואָס איז לאנג שוין בעגראָבען,
דאָס לעבט אין געדאנק :
ביזט תמיד ווי קראנק
פאר בענקשאפט צוריק עס צו האָבען ! . . .

שבת פארנאכט

. . . געדענקסטו די צייטען פון דאמעלט:
א ליעבער, א שבת פארנאכט;
עס האט אין איין הויז זיך פערזאמעלט
די יוגענד און פרעהליך פערבראכט.

עס זענען געווען דארט פיעל יונגען
און מיידלעך א סך, גאר א סך . . .
מיר האבען געטאנצט און געזונגען,
פערגעסען דעם וואכיגען שמאך.

ווי גרויס איז געוועזען די שמחה:
א פרייהייט, א פרייהייט אהן ברעג!
דער טאטע אוועק איז צו מנחה,
די מאמע צו שכנות אוועק.

די וועלט איז דאך אונז'רע אין גאנצען:
דער טאטע זאגט תהלים אין שוהל . . .
און שטערט ניט צו זינגען צו טאנצען,
מיר ווערען פאר שמחה ווי דול.

נאר באלד הויבט אן דונקעלער ווערען,
מיר קוקען אין פענסטער ארויס:
עס ווינקען אין הימעל דריי שטערען
און שעפטשען: דער שבת איז אויס . . .

אוןביילקע, די טאָכטער, ווערט קיהלער,
און ווענדט זיך ווי דורך א געוויין:
חברים און חברטעס! שטילער!
דער טאַטע — ער קומט באַלד צו געהן!

די יוגענד צוגעהט זיך פאַמעליך,
דאָס הויז — ווי אַזן פייגעל א נעסט!
און דאָ וואו געווען איז ערשט פרעהליך —
אַן אומעט, א דריקענדער פרעסט!...

מיין היים.

(אן ענטפער צו די „זוכער“ אַ היים פאר אידען)

כ׳בין אַ שטעט־טעל׳דיגער איד
און איך שעם מיך ניט דאָס זאָגען,
און איך קען עס ניט פערטראָגען,
ווען זיי זאָגען מיר, אַז ניט!

דאָרט האָב איך פערבראַכט פיעל יאָהר
אין אַ זויבער קליינעם שטיבעל:
איך ווער בייז און האָב פעראיבעל
ווען איהר רופט עס גלות גאָר!

איך האָב ליעב מיין אַלטע היים
און איך זאָג עס אייך אויסדריקליך,
אַז געשפיעלט האָב איך זיך גליקליך
ביי די פריזבעליך פון לעהם.

„מילך און האָניג“ — יאָ געוויס,
אַלץ איז אין דער היים געוועזען,
ניט אין חומש בלויז געלעזען,
מילך און האָניג — אַך ווי זיס!

„אַהן אַ לאַנד בין איך“ — נישט וואָהר!
דאָס וואָלט דאָך געוועזן אַ בושה!
אונזער שטיבעל איז בירושה
פון אַן אַלטער זיידען גאָר!

אין מיין שטעדטעלע די שוהל —
הערט און שטוינט און בלייבט פערוואונדערט ! —
שטעהט שוין יאָהרען זיעבען הונדערט
און מיט קדושה איז זי פול.

אָהן טראַדיציעס, זאָגט איהר, — ניין !
ס'איז אַן אויסגעטראַכטע מעשה :
פרייטאָג עסט מען בולקעס ווייסע,
שבת עסט מען פיש מיט כריין !

אָדר.
(א היימיש בילד)

ס'איז דער אדר שוין געקומען,
אוים פון פראָסט און קעלט צו שוידערן !
און די וואסערליך זיי ברומען
און זיי רוישען און זיי פּלוידערן.

פון די דעכער קען מען הערען
ווי די טראָפּען טריפען, פּליעסען ;
און עם דאכט — דאָס זענען טרערען,
פריידענס-טרערען דעכער גיעסען.

אויף די פריזבעס, אין די הויפען
שפּיעלען „רייזעליך", אברהמלעך".
און זיי האנדלען און זיי קויפען
אין די בלומרשט'דיגע קרעמלעך.

און די זון זי ווינקט פון הימעל :
כ'וועל אייך שיקען שטראהלען הייסע,
האנדעלט שטיל נאָר, אָהן געטימעל
און ניט שלאָגט זיך, ווי די גרויסע.

אָנשטאָדט געלד — האָט איהר גאָר שערבלעך —
וואס-זשע זאָל אייך, קינדער, ארען ?
מיט די עכטע געלד, די קערבלעך,
שפּיעלען זיך די „גרויסע" נארען . . .

די ווינד-מיהל

אך, וואו איז די ווינט־מיהל פון צייטען פון אלטע,
פון גוטע, אמאליגע יאהרען,
וואס האט אזוי פריינדליך געגריסט מיט די פליגלען,
בשעת מ׳איז פערביי איהר געפאהרען !

א זאמדיגער וועג און דער שטויב שטעהט אין זיילען,
די זון שטעהט אין הימעל אין טיעפען,
דאס פערדעלע לויפט זיך און שפּרינגט און טאנצט־אונטער
אזוי ווי געוואלט וואלט ער שטיעפען !

דערזעהסטו די ווינט־מיהל אין פעלד פון דער ווייטען,
אן איינזאמע, הויכע און טריעבע ;
זי גריסט דיך מיט וועה און עס דאכט זיך זי בעט זיך
א ביסעלע פריינדשאפט און ליעבע . . .

אליין נעבעך שטעהט זי, אהן בוימער, אהן שאטען,
אליין אין דעם פעלד אין דעם שטילען.
אך, וואלט דאך איהר חבר, דער ווינט, איצט געקומען
מיט איהר זיך אביסעל צו שפּיעלען !

אך, האט זי געבענקט נאכ׳ן ווינט, נאכ׳ן גוטען,
וואס זאל זי אביסעל דערפרעהען,
ער זאל איהרע פליגעל, די עלענדע פליגעל
אומארמען, זיי זאלען זיך דרעהען.

און זאָל זי אים שטאַנד זיין דאָס מעסטעלע קאָרן
צעמאָלען פאַר'ן אָרימען פויער . . .
און פלעגט אַמאָל לענגער דער ווינט זיך פערזאַמען
אין ווינט־מיהל געשטאַנען פול — טרויער . . .

פסח.

גאַנצער ווינטער אין מיין הארצען
איז געוועזען גליטשיק, חשך.
ס'האָט דער פריהלינג זיך בעוויזען
און אין הארצען איז איצט פּסח . . .

אויסגערוימט פון דאָרט דעם חמץ,
אַלץ, וואָס ס'איז געוועזען זויער,
אויסגערוימט די שימעל־זאַרגען
און דעם אַלטען, קאַלטען טרויער.

כ'פּיהל אַ סדר אין מיין הארצען,
ריין און ליכטיג גאָר א וואונדער:
קום, מיין ליעבסטע, אין מיין הארצען —
זיי די מלכה דאָרט אצונדער! . . .

דאָס טייכעל

ווי שען איז געוועזען דאָס טייכעל,
וואָס האָט זיך אין שמעדטעל געפונען:
ביי'ן ברעג איז א בוימעל געשטאַנען
און האָט זיך חלומות געשפּונען.

ווי קליין איז דאָס טייכעל געוועזען
און רוהיג איהר וועג זיך געגאַנגען:
און קיינמאָל געהאט קיין בעגעהרען
דעם ים, דעם אוקינוס, דערלאַנגען.

א רוהיגע, שטענדיג א שטילע
און קיינמאָל ארויס פון די ברעגען,
און האָט ניט געשטורעמט אויף דעמאָלט
וועין פול פלעגט איהר מאכען דער רעגען.

האָט קיינמאָל קיין מענשען דערטרונקען,
האָט קיינעמס קיין לעבען פערנומען . . .
א פריינדליכע פלעגט זי עמפּפאנגען
א יעדען, וואָס ס'פלעגט צו איהר קומען.

שפוך חמתך.

שפוך חמתך על הגויים !
די, וואָס האָבען ניט פערשטאַנען
יענע גאולה פון מצרים,
די בעפרייאונג פון טיראַנען !

וואָס זיי האָבען דיך געצוואונגען
אין די קעלערן און הייהלען
זיך בעהאַלטען און פון פרייהייט
זייגע קינדער צו דערצעהלען . . .

שפוך חמתך על הגויים !
וואָס פערשטעהען ניט גאָטס נאָמען,
און דער פסח און דער פריהלינג
דיענט א צייכען פאַר פּראָגראָמען . . .

ווייל זיי האָבען אין די כוסות
דיר געגאָסען שרעק און סם,
און פערפלעקט דיין ריינסטען יום־טוב
מיט א בייז־עלילת־דם . . .

שבת אין ניו-יאָרק.

דער פאָטער קומט פרייטאג פארנאכט
פון פינסטערען שאפּ אזוי מיעד:
נאָר ס׳האָט זיין נשמה ערוואכט
און זינגט שוין איהר שבת׳דיג ליעד.

די מוטער, די אָרעמע פרוי,
— צוקנייטשט פאר דער צייט דאָס געזיכט —
צוזיפצט זיך: ס׳איז שפּעט שוין אזוי,
און נעהמט זיך צו צינדען די ליכט...

די קינדער — דערצויגען שוין דאָ —
פערשפּיעלטע אין „באָל“ און אין „פייט“,
דערפיהלען די הערליכע שעה
און ס׳קוקען די אויגעלעך ווייט...

עס שוועבט פאר די אויגען די היים —
פערגעסען, פערגעסט זי זיך ניט!
און ס׳דאכט: עס צעבליהט זיך דער בוים
אויף מעדיסאָנס שטיינערנע סטריט.

עס ציהט זיי.

עס ציהט זיי צום שורש, עס ציהט זיי צום שטאַם,
די אָרימע ברידער פון יענער זייט ים.
עס רוישט און עס ברויזט די געפונענע וועלט,
די נייע, די פרייע, אויף גיך אויפגעשטעלט.
עס ציהט זיי צו אונז און אונז ציהט צו זיי,
און קראַנק זיינען ברידער אין וועלט־טיילען צוויי . . .

שטערען

(פראגמענט פון א פאָעמא).

איך געה אין די רוישיגע
גאסען פון שטאָדט:
די נאכט איז בעלויכטען —
ווי ליכטיג — מיין גאָט!

עס בלענדעט די אויגען
עלעקטרישע ליכט
און פייערען שפּריגגען
ארום דיין געזיכט.

אנאָנסען . . . אנאָנסען
אויף דעכער גאנץ הויך,
און איבער די דעכער
די פייערען אויך.

און איינע א מיידעל
פון פייער געמאכט,
זי טאַנצט אויף א לייוועגט,
זי טאַנצט און זי לאכט.

און זונען און שטערען
פון מענשליכע הענט! —
איך האָב מיך צום הימעל
צום ארמען געווענדעט:

אין וואָלקען פערבאָרגען
האָט ער זיין געזיכט
און שעמט זיך צו ווייזען
זיין אייגענע ליכט.

איך האָב אַן מיין שטעדטעל
מיין היים באלד דערמאָנט:
און איז מיר געוואָרען
ווי ליעב און ווי נאָהנט!

די פינסטערע געסליך,
די לאָדען פערמאכט,
עס הענגט איבער שטיבלעך
די דונקעלע נאכט.

עס שלאָפען דאָרט אלע
אין קוויקענדע רוה . . .
דו גייסט מיט דיין מיידעל
און טוליעסט זי צו.

דו זעהסט ניט איהר פּנים
און זי זעהט ניט דיינס,
אייך הויבט זיך אַן דאכטען:
איהר ביידע זענט איינס.

מען זעהט ניט קיין הייזער,
מען זעהט ניט קיין וועג:
נאָר שמערענדליך אויבען
זיי ווייזען א שטעג.

דו הויבסט דיינע אויגען
צום הימעל ארויף —
פערזעעט איז דער הימעל
מיט שטערען — אָהן סוף!

די שטערען די ווייטע,
זיי ווערען דיר נאָהנט;
מיר זיינען מיט פיעלע
פון לאנג שוין בעקאנט.

און קומט אַן דער שבת,
קומט אַן און פערגעהט...
דיין מאַמע דיין ליעבע
ביי'ן פענסטער זי שטעהט.

זי קוקט אויפ'ן הימעל
און מורמעלט דערביי:
עס האָבען בעוויזען
זיך שטערענדלעך דריי.

ניין, איך וועל אהיים ניט פאָהרען —
כ׳שעם מיך ווייזען מיינע יאָהרען
פאַר מיין גנעסיל, פאַר מיין שמיבעל —
האָבען וועלען זיי פאַראיבעל....

אח, זיי האָבען מיר ערצויגען
מיט א העלען בליק אין ד׳אויגען ;
און זיי האָבען מיר געגעבען
מוטה און שטאָלץ צום וועג פון לעבען.

אויך האָב איך ביי זיי גענומען
קוואַלען ליעדער, האָפנונגס־בלומען
און א קאָפּ — געקרויזט, א שווארצען.
און פול ליעדער אין מיין הארצען...

און זיי וועלען מיר יעצט פרעגען :
וואָס האָסטו געטהאָן אין וועגען ?
זעה ווי מיעד דו ביזט, פערמאטערט,
אלץ פערשוועגדעט, אלץ געפאטערט !

אין א גאס אין מיטען שטאט.

אין א גאס אין מיטען שטאדט
ליעגט א נעץ געביידען ;
ס'וואלטען פיעלע לייט געוואלט
די געביידען — מיידען . . .

קיינער שיקט די לייט אהין
דארטען צו פערשפארען ;
ניין, זיי לויפען אין דער פריה
גאר אליין די נארען . . .

גאר אליין זיי שטעהען אויף,
ווי עס הויבט אן טאגען
און פון אלע עקען שטאדט
נעהמען זיי זיך יאגען.

וואלטען זיי ווי אנדערע
קלוג אזוי געוועזען,
וואלטען זיי אין קוהלען פארק
זיצען איצט און לעזען.

אדער אין דער היים א בוך,
(דאס וואלט אויך דערלאנגען
זיי א דיענסט) שפאצירען גאר
וואלטען זיי געגאנגען.

אָדער אין אויטאָמאָבילס
וואָלטען זיי אומפליהען —
נאָרען אָבער מוזען דאָך
שטונדען ניין זיך מיהען.

ניין א האַלבע אייגענטליך —
מ'דאַרף דאָס ניט פערגעסען :
יעדער נאַר האָט אויסגעקעמפפט
אַ האַלבע שעה אויף עסען.

בלויז א האַלבע שעה, אויב מעהר
ווערגט זיי שוין דער ביסען ;
טאָמער לענגער עסט דער נאַר
ווערט דער קלוגער וויסען.

פון די קלוגע איז אַן אוהר
אַזא מין געשאַפען,
צייגט ער באַלד : פערשפעטיגט האָט
איינער פון די שקלאַפען . . .

און אַז ס'קומט די ענדע וואָך
ווען מען צאָהלט צו ביסליך
רעכענט מען די רגעס אָפּ —
און דאָס איז פערדריסליך . . .

אין די ווייטסטע לענדער.

(אידישע הימן).

אין די ווייטסטע לענדער
זיינען מיר צושפרייט —
יעדער טייל א רינגעל
אין דער לאנגער קייט.

ביי די אלטע טייכען,
נישט פון בבל בלויז,
זיינען מיר געזעסען
זוכענדיג א הויז.

איצטער איז אונז טייער
גאַר די גאַנצע וועלט.
ס'שטעהט ביי ווייטסטע ברעגען
אונזערם א געצעלט . . .

איצטער איז אונז טייער
ווייכסעל און דער רהיין
און דער ברייטער דניעפּער
רוישט אונז אויכעט שיין . . .

און דער פרייער האַדסאַן
ווינקט אונז פריינדליך צו
(דאַ, ביי זיינע ברעגען
קריגען מיר ערשט רוה !

וועלכע ליעד מיר הערען
איז בעקאנט דער טאָן,
וועלכער טייך עס ריזעלט
וועהט א בענקשאפט אָן.

וועלכע פאָהן עס פלאטערט
גריסט זי אונז בעקאנט,
וועלכע שיף עס זעגעלט —
צו א ברודער'ס לאנד!

באלאדעס און מעשה׳לעך

די גאָלדערנע קייט.

(צום אָנדענקען פון י. ל. פרץ.)

אַמאָל איז געוועזען אַ גאָלדענע קייט,
ביי'ן פאָלק ביי דעם אַלטען,
ווער האָט דען געוואוסט וואו געלעגען איז זי
פערשטויבט און בעהאַלטען.

אַ טייל פון דעם פאָלק פערגעסען האָט לאַנג
זיין גרויסען פערמעגען,
און יאָהרען זיי זיינען פערגאַנגען, די קייט
אין שטויב איז געלעגען.

דאָס פאָלק האָט צו פרעמדע געשטרעקט זיינע הענד,
ביי פרעמדע גענומען,
און יענע, זיי האָבען פעראַכט אונז דערפאַר —
ביז ער איז געקומען.

ער האָט אויסגעזוכט אונזער גאָלדענע קייט
פון דונקעלע ווינקלען,
ער האָט זי דערלאַנגט אונז . . . ווי ניי אויסגעשמיעדט
מיט אייביגען פינקלען.

עס האָט זיך דערוועקט אונזער יוגענד און שטאָלץ
ביי יעדען בעזונדער . . .
די גאָלדענע קייט איז בלויז איינער געווען
פון פיעל זיינע וואונדער . . .

צוויי ברידער.

אזוי און אזוי זאָל די מעשה זיך לעזען:
עס זיינען פערצייטען צוויי ברידער געוועזען.
אן עושר איז איינער געוועזען, דער אנד׳רער
אן אָרימער מענשעל, אַ שטענדיגער וואנד׳רער.
האָט איינמאָל דער ארמער געבראכט זיך צושלעפּען
צום ברודער צום רייכען — עס קען זיך נישט קלעפּען!
געוואָרען איז פול גאָר די הערצער בייביידען.
דאָך שווער איז געווען זיך פונאנדער צו ריידען.
— „וואָס מאַכסטו?“ — דו זעהסט דאָך... — „וואָס מאַכסטו?
דו זעהסט דאָך!“
עס שמייכעלט דאָס פּנים — אין הארצען עס פּרעסט דאָך...
און מעהר האָבען זיי ניט געקענט עפּעס פרעגען,
ווי שטיינער וואָלט ביידען אין הארצען געלעגען...
און האָבען זיך אָנגעקוקט ביידע פערשעמטע
און האָבען געשיידט זיך מיט הערצער צוקלעמטע...

ביינאכט האָט דער רייכער געגומען בעקלערען:
פאר וואָס זאָל די רייכקייט אליין איהם געהערען,
און יענער — זיין ברודער — אַ דאַכלאָזער, מיעדער,
זאָל וואנדערען עלענד — זיי זיינען דאָך ברידער! —
און האָט גאָר בשתיקה פון ווייב און פון קינדער
געשפּאַנט פערד און וואָגען, געלאָזט זיך געשווינדער
זיין אָרימען ברודער דערגרייכען, דעריאָגען:
ער וועט איהם שוין אַלעס דערצעהלען און זאָגען...
געיאָגט האָט ער איין טאָג, אַ צווייטען, אַ דריטען,
ד״ך וואן ער דערזעהן האָט אַ קרעטשמע אין מיטען.

אריין אין דער קרעטשמע דעם ברודער דארט קריגען.
אין קרעטשמע — האלב טונקעל, דאך גוט, א פערגניגען...
דער קרעטשמער א איד אזא גוטער, א שטילער,
ער גיט איהם אב „שלום“ און פרעגט איהם : וואס וויל ער?
—איך וויל זעהן מיין ברודער—„אט שלאפט ער אין ווינקעל !...“
אין קאפ האט דעם רייכען געטהון וואס א פינקעל.
עס האט זיך דער רייכער בעטראכט, אז זיין ברודער
איז רוהיג און גליקליך... צו וואס דער גערודער ? . .
וואס איז ער געקומען מיט איהם זיך צו טיילען ?..
דאס גליק פון דעם מענשען איז טיעף דאך פערהיילען . . .
א פאלאץ, א קרעטשמע — ווער קען אונטערשיעדען,
דער עיקר די רוהע. דער עיקר דער פריעדען . . .
און ס'איז איהם געווארען א שאד גאר צו וועקען
דעם ארימען ברודער אין מיטען דערשרעקען . . .
און האט דארט דעם ברודער געלאזען נאך שלאפען
אליין איז ער שטיל און בגנבה אנטלאפען . . .

די צויבערין.

איך הער ווי אַן אָבקלאַנג פון פינסטערע ווייטען,
עס וועבט זיך אַ מעשה פון דונקעלע צייטען.
אַ מעשה אַן אַלטע, פון חמעלניצקי׳ס טעג —
עס רוישט פון קאָזאַקען דאָס ווילדע געיעג . . .

צי האָב איך די מעשה, ווען קינד בין געוועזען
פון זיידען געהערט, צי אין ביכער געלעזען.
עס איז אַזוי נאָהענט, עס איז אַזוי ווייט —
זי גלויבט זיך און פּאַסט זיך אין הייגטיגער צייט...

* * *

עס פליהט אַ קאָזאַק אויף זיין פערד,
עס טרייסעלט אונטער איהם די ערד:
און ניט אליין דער קאָזאַק רייט —
אַ מיידעל האַלט ער ביי דער זייט.

די האָר צופלאָסענע אין ווינד
זעהט ווי אַ מלאך אויס דאָס קינד . . .
דער טייוועל האַלט זי דאָך אין האַנד
און פליהען איז זי ניט אין שטאַנד.

דער קאָזאַק איז צו איהר דאָך גוט
און ווילד און ווילדער קאָכט זיין בלוט . .
ער פליהט מיט איהר אַהיים צו זיך
און זיינע ווערען דאַרף זי גיך...

און אַט איז זי אין קאַזאַקס צעלט —
אַ שטיבעלע אין מיטען פעלד
און פרעמדע בילדער אויף די ווענט
און פרעמדע ליכט אין ווינקעל ברענט . . .

דער קאַזאַק נעמט זי פאר דער האנד :
זי איז זיך ווערען ניט אין שטאַנד,
זי בעט זיך שטיל : לאָז אָפּ, לאָז אָפּ !
און זינקט איהר שענעם, שטאָלצען קאָפּ !

דער קאַזאַק נעהמט זי פעסטער אַן
און לאַכט : וואָס קענסטו איצטער טאָן ?
דיין היים פערוויסט מיט פייער, שווערד,
האָסט קיינעם אויסער מיך אויף ד׳ר׳ערד . . .

„ — בלויז דיך אליין ? מעהר קיינעם איצט?"
אין איהרע אויגען פייער בליצט . . .
איהר שטאָלצער קאָפּ האָט וואָס פערטראַכט
און רוהיג ווערט זי און זי לאַכט . .

— „מיין ליעבער, הער, ווי באַלד אזוי,
בין ווילינג איך צו זיין דיין פרוי,
דאָך מוז איך זאָגען ווער איך בין :
זיי וויסען : כ׳בין אַ צויבערין ! . . .

דער קאַזאַק הערט זי אויס און שטוינט :
צי האָט די זאַך איהם גאַר געלוינט ! . . .
אַ צויבערין ביי זיך גאַר אין שטיב . . .
דאָך האָט ער זי שוין צופיעל ליעב . . .

דאַן נעהמט זי אַן איהם פאַר דער האַנד
און זאָגט: — „דו ווייסט, איך בין איז שטאַנד
פערצוויבערען דיך אויף אַלע מאָל,
עס זאָל ניט שאַדען דיר קיין קויל"....

דער קאָזאַק שטעלט די אויגען אויס
און צווייפעל קוקט פון זיי אַרויס;
ער גלעט דעם שטערען און ער לאַכט:
זאָג ווי אַזוי וואָלסט' עס געמאַכט?

דאַן שמייכעלט זי צו איהם פערשייט:
איך האָב צו טהון מיט יענע לייט,
איך האָב אַליין פער'כשוף'ט זיך
און ס'קען קיין קויל ניט טויטען מיך.

גוטמוטיג לאַכט דער קאָזאַק: ניין...
דאַן ענטפערט זי, פּרוביר אַליין...
אַט שטעהט דיין ביקס לאַד אַן און שיעס
און שאַדען וועט מיר ניט געוויס...

דער קאָזאַק טראַכט: דאָס איז כדאי...
ער לאַדט דאָס ביקס און ציעלט זיך פריי,
דאָס מיידעל שטעהט פונקט ווי פערשטאַרט,
דאָך שמייכעלט זי צו איהם און וואַרט..

א קנאַל פון ביקס... געטראָפען גלייך...
דאָס מיידעל ליעגט אין בלוט א טייך..
דער קאָזאַק פאַלט צום קערפּער צו
און קריצט די צייהן: ווי פאַלש ביזט דו!...

יוסף חסיד.

א.

נעגאַנגען איז יוסף דער חסיד אַמאָל
אין וועג, צווישען בערג, צווישען פעלדער און טאָל . . .
אַרום איז געווען אַזוי אַנגענעהם גוט,
די ערד און דער הימעל — זיי האָבען גערוהט !
אַזוי געהט ער און געהט אין מחשבות פערטראַכט
און לויבט דעם בעשעפער, וואָס האָט אַלץ געמאַכט,
און פליסטערט אַ תפלה און מורמעלט אַ ליעד,
און געהט זיך אַלץ ווייטער, און ווערט גאָר ניט מיעד . . .

ב.

און וועלענדיג, גרייכען אַהין זאָל זיין לויב,
האָט ער צו דעם הימעל געגעבען אַ הויב
די אויגען די קלאָרע, ווי שפּיגעלעך צוויי — —
און פּלוצים דערזעהט ער : דער הימעל — אוי וועה ! —
אין גאַנצען אין פינסטערע כמאַרעס בעדעקט ;
ר' יוסף איז גלויביג, דאָס האַרץ זיינס דאָך שרעקט :
ער איז שוין פערגאַנגען פון היים אַזאַ שטיק —
ווי געהט מען איצט ווייטער ? ווי געהט מען צוריק ?

ג.

דער הימעל אַלץ שוואַרצער און פינסטערער ווערט,
און יוסף דער חסיד אַ קנאַל באַלד דערהערט . . . .

דאָס דונערט . . . ר׳ יוסף א ברכה ער מאַכט —
וואָס ברכה ? ווען ברכה ? — דער הימעל ער לאַכט !
„שכחו וגבורתו !״ חא־חא ! און טראַך־טראַך !
און באַלד א שלאָגס־רעגנן... א שרעקליכע זאַך ! . . .
א קנאַל פון דונער, א בליאַסק פון א בליץ,
און פינסטערער ווערט נאָך !... דו גאָט ! אַ, בעשיץ . .

ד

און ווי יוסף געהט אַלץ אין חשך געדיכט
דערזעהט ער עס לויכט זיך אין ערגעץ א ליכט . . .
א ליכט פון א שטיבעל, וואָס רופט איהם און ווינקט . . .
ער לאָזט זיך צום ליכט און דאָס האַרץ זיינס — עס שפּרינגט...
זיין פרייד איז א האַלבע . . . א העלפט איז דער צער . . .
ווייל יוסף דער חסיד, ער איז ניט קיין נאַר.
עס האָט שוין מיט גרויסע חסידים פּאַסירט
זיי זיינען פון לצים געוואָרען פאַרפיהרט . . .

ה.

דער חשש צום לעבען ביין חסיד ערוואַכט :
וואָס וועט ער דאַ שטאַרבען אין שרעקליכער נאַכט
אפילו ניט קומען צו קבורת ישראל,
פון דונער דערשלאָגען אין פינסטערען טאָל . . .
דאָרט וואוינען ניט גוטע, דאָרט הערשט גאָטעס פלוך . . .
נו. טראָגט ער דאָך ציצית... אויך האָט ער א שפּרוך . . .
דאָס וועט איהם בעשיצען פון דעם אשמדאי
ביז וואַנען ער וועט ווערען מיט בורא׳ס הילף פריי . . .

ו.

כך הוה ! . . . ר׳ יוסף דער חסיד ער קומט
צום שטיבעל... ער הערט ווי דארט אינוויינig ברומט . . .
ער שטעהט נאך א ווייל, ווי ער וואלט זיך בעטראכט
דאך שטורעמדיג־פינסטערער ווערט אלץ די נאכט...!
ער האט שוין קיין כח צו שטעהן אויף די פיס,
ער מאהלט, אז אין שטיבעל איז ווארעם געוויס . . .
ווען שדים אפילו... וואס קען ער איצט טהאן ?
און יוסף דער חסיד אין טיר קלאפט גלייך אן !

* * *

און וואס איז געווארען מיט׳ן חסיד דערנאך ?
צו האט ער געשפאנט זיך אין טייוועלשען יאך ?
צו האט ער בעקומען די אמת׳ע רוה ?
צו האבען די ציצית געהאלפען דערצו ?
משיקאווע צו וויסען און אינטערעסאנט . . .
נור דאס איז נאך קיינעם ביז איצט ניט בעקאנט.
דער עיקר — דער מוסר : אין צייטען פון שרעק
וועט אויב׳עט א חסיד צום טייוועל אוועק ! . . .

דער גוטער קעניג און דאָס פאָלק.

אַמאָל איז — דערצעהלט מען — געוועזען
אַ קעניג אין ערגעץ אַ לאַנד:
ער פלעגט אין די גאַסען פון הויפּטשטאָדט
ארומגעהן אהן וואָך ביי דער האַנד.

ער פלעגט אין די גאַסען ארומגעהן,
ווי יעדער געוועהנליכער מאַן,
ער פלעגט זיך אוועקשטעלען רעדען
אפילו מיט אַן אָרימאַן.

ער האָט זיך געפיהרט לויט זיין שכל
און לויט ווי זיין האַרץ האָט דיקטירט —
און האָט ער אַ מיידעל בעגעגענט,
האָט אויך ער אַ שמועס פערפיהרט.

אַ נעטהאַרען מעג זיין דאָס מיידעל,
דאָס מאַכט איהם צו איהר אויך ניט פרעמד;
ער פרעגט איהר: צי האָט זי אַ חתן?
און וויפיל זי נעהמט פאַר אַ העמד?

און וויפיעל אזייגער זי ענדיגט
איהר ארבייט אין ענגער פאַבריק?
צו בלייבט איהר אביסעלע צייט נאָך
געניסען פון ליעבע און גליק?

און איז זי א דיענסט גאר געוועזן,
אויך דאן ניט געשעמט האט ער זיך,
און נאכגעפרעגט האט ער: ווי געהט איהר,
צי שווער איז די ארבייט אין קיך?

צי לעבט דארט די „הערשאפט" בשלום,
צי איז נאך דער הערר ניט צו אלט?
פערבלנדזשעט אמאל ער אין קיך נישט,
צי שווייגט זי. צי מאכט זי געוואלט?

און אנדערע פראגען אזעלכע,
וואס זיינען גאר נאריש אין פלוג:
אין גרונד דאך געגומען: טיעף מענשליך
און אמת ערהאבען און קלוג.

דאך פלאך איז א יעדער מיניסטער,
און פלאך אלע שררות אין הויף;
זיי האבען דאס אליץ ניט פערשטאנען
און האבען געמורמעלט דערויף:

א קעניג, פון גאט א געזאלבטער,
זאל זיין אזוי מענשליך און גוט!
ווער רעדט נאך — די קעניגען — א י ה ר האט
געקאכט אויפ'ן קעניג דאס בלוט!

נון, האבען זיי אלע אין איינעם
דאס פאלק קעגען איהם אליץ געהעצט,
ביז מ'האט איהם, דעם קעניג, דעם גוטען,
פון טראהן־שטוהל ארונטערגעזעצט.

דאָס פאָלק האָט געיובעלט, די שמחה
דערגרייכט האָט דעם הייסעסטען גראַד,
ווען מען האָט איהם א קעניג א צווייטען
אין טעמפעל געקרוינט מיט פּאראַד.

עס האָבען די פּריסטער געצויגען
די גלעקער ארויף און אראָב,
ווען מען האָט איהם געזאַלבט און דעם בוימאויל
געגאָסען, געטריעפט אויף זיין קאָפּ.

עס איז ארום טעמפּעל געשטאַנען
דאָס פאָלק אין דער ברייט, אין דער לענג,
דאָך אָרדענונג האָט מען געהאַלטען
און ס'האָט זיך נעפיהלט אזוי שטרענג.

ס'האָט זיך געשושקעט : „דער קעניג
דער נייער איז גרויזאם און שלעכט".
דאָך יעדער געווען איז צופריעדען
ווי ס'קענען צופריעדען זיין קנעכט.

די דיענסט און די נעהטאָרין, ביידע,
זיי האָבען דאָ אויך ניט געפעהלט
אין נייענקע ציצענע קליידלעך
און גליקליך געווען ווי די וועלט.

דער פערבלאָנדזשעטער מלאך.

אין הימעל איז רוהיג, אין הימעל איז שטיל —
מלאכים, זיי זיינען ערצוייגען:
די פליגעל זיי רוישען קוים־קוים וואָס מען הערט,
דער פליה איז געמאָסטען געוואויגען.

און ריידען זיי וואָס, איז עס לויטער מוזיק,
א שטילע מוזיק, אָהן געטימעל,
ניטאָ דאָרט קיין באַס, און ניטאָ קיין טראמבאָן,
קיין פויקען, קיין טאַצען אין הימעל . . .

און פליהען זיי אפטמאָל א מארש דורך פאר גאָט,
(אין הימעל טרעפט אויך א פאַראדע),
דאַן מאכען די פארבען פון פאָהנען ניט בלינד, —
די רויטע — די פעהלט דאָרט אוואדע . . .

מען זינגט דאָרט קיין ליעדער פון פרייהייט, פון קאמפף,
עס זיינען ניטאָ דאָרט קיין מאסען:
עס זשומט בלויז א „קדוש" דער הימלישער כאָר
און ס'יובל'ען די הימלישע גאסען.

* * *

זיי הערען אמאָל א גערים פון דער ערד,
דאַן הויבען זיי אָן זיך צו שעמען:
זיי הערען פון רויב און זיי הערען פון מאָרד,
און קענען עס דאָך ניט בעגעהמען.

זיי וואַנדערן זיך דאַן צו דעם איינציגען מאַן,
וואָס האָט אויף דער ערד זיך ערצויגען —
אליהו הנביא — זיי פרעגען איהם אויס
און קוקען איהם טריי אין די אויגען.

אליהו הנביא — ער שמייכעלט אין באָרד:
איהר זייט דאָ אַזעלכע נאַאיווע! . . .
און לעגט פאַר זיי אויס דאַן דאָס לעבען אויף דר'ערד,
אַזוי ווי אַ ראָש פון ישיבה.

זיין שטימע זי הויבט זיך, זיין שטימע זי פאַלט,
דאָ בייז און דאָ זאַנפט, ווי צום בענשען:
אַן אַנדערער ווערט אליהו ווען ער
דערציילט זיי פון ערד און פון מענשען.

עס הויבען זיך אָן ביי מלאכים פאַר שרעק
אַ פליגעל אָן פליגעל צו פאָכען,
אַזוי ווי להבדיל ביי מענשען די ציין,
אַזוי ווי ביי די מענשען די קנאָכען . . .

דאָך קומט ערב פסח און ס'קלויבט זיך אין וועג
אליהו הנביא גאַנץ מונטער,
דאַן זיינען גאָר מאַנכע מלאכים פערבענקט
און קוקען אַראָפּ אַלץ, אַרונטער . . .

די יונגערע מאַכען דעם וואָגען איהם גרייט,
אַ וואָגען פון פייער און בליצען,
און בעטען איהם אויס'עט מיט שטראַהלען און שיין,
בעקוועמער זאָל זייז איהם צו זיצען.

דער וואָגען איז פערטיג, אליהו איז גרייט,
ער גריסט זיי: אויף ווידער זעהן, קינדער!
און לאָזט זיך אויף דר'ערד צו די סדרים אראָפּ,
און טראָגט זיך געשווינד און געשווינדער.

ער קוקט זיך ארום, ערשט א מלאך ביי'ן זייט
פון וואָגען זיך האָט אָנגעהאָנגען,
די ווייסינקע פליגעל צוקנייטשט און פערשטויבט —
די אויגען פול תאוה, פערלאַנגען . . .

אליהו הנביא, ער זיפצט דאַן: וואוהין?
דו ווערסט אויף דער ערד זיך פערלירען,
פערפאַלען! איך האָב שוין אויף דיר מעהר קיין רעכט,
אין הימעל צוריק דיר צו פיהרען.

ער לאָזט איהם אראָב אין א שטאָדט אין דער פרעמד
פערוואנדעלט אין מענשליכע קליידער . . .
אין הייזער איז ליכטיג . . . עס קלינגט „כל דכפין!" —
מען פראוועט דעם פרעהליכען סדר.

דער מלאך ער פיהלט זיך אין גאנצען שוין מענש,
און הויבט אָן באלד הונגער צו שפירען;
ער לאָזט זיך מיט שמחה וואו ס'קלינגט כל דכפין:
אָ, וואונדער! פערשפארט אלע טירען!

פערשטעהט ער קיין לשון־הקודש דען ניט?
צי זאָל ער די מענשען ניט גלויבען? . . .
און הונגעריג שטעהט ער מיט בענקשאפט איז בליס
און קלאָגט זיך פאר גאָט, דארטען אויבען . .

און הונגעריג שטעהט ער מיט בענקשאפט אין בליק
און הויבט אן דאס ערשטע מאל פלוכען,
און לאזט זיך אין גאסען און מארקען ארום
אליהו הנביא צו זוכען . . .

אלס זינדיגער מענש איז ער ניט אין שטאנד
אליהו'ן דערזעהן! שוין פערפאלען!
אזוי ווערט דער מלאך אלס ארימער מענש
וואס ווייטער אלץ מעהרער געפאלען . . .

ער ווערט אויף דער ערד דא פערשפאט און פערלאכט
און קיינער פערשטעהט ניט זיין וועזען,
און אומעדום שטרויכעלט זיין פוס און ער פאלט — — —
ער איז דאך א מלאך געוועזען! . . .

די צוויי ראַדיקאַלען.
(ניו־יאָרקער באַלאַדע)

ערב פּסח. העל און ליכטיג
און דאָס לעבען שלאָגט מיט קוואַלען:
אין קאַפּע־הויז ביי אַ טישעל,
זיצען זיך צוויי ראַדיקאַלען.

מיט פערבענקטע שטומע בליקען
קוקען ביידע זיי זיך איבער,
באַלד דאַרף אָנקומען דער אָוונט,
און זיי ווערען טריב און טריבער.

ביידע זעהען זיי אַ סדר
פאַר די אויגען פּרעכטיג, העררליך:
אָבער רעדען וועגען סדר,
איז פאַר ביידען גלייך געפעהרליך.

„ס'קען „אַרויסגעבען" דער חבר
באַלד מיין אידישקייט, וואָס וויים איך?
טראַכט זיך איינער ווי דער צווייטער —
און זיי רעדען ניט פון פּסח...

זיצען לאַנג די ראַדיקאַלען,
ביז דאָס שווייגען ווערט זיי פּיינליך:
— געהט איהר ערגיץ היינט אין אָוונט?
— אין טעאַטער העכסט וואַרשיינליך.

— אין טעאטער — זאָגט דער צווייטער —
בין איך נעכטען שוין געוועזען.
איך וועל אין דער היים היינט בלייבען,
כ'האָב א וויכטיג בוך צו לעזען.

און זיי קוקען אָן זיךביידע
ווי זיי וואָלטען וואָס פערשטאַנען:
ווי אַמאָל דאָרט אין טאָלעדאָ
צוויי אונגליקליכע מאַראַנען...

דער איד מיט'ן קרייץ.

צוויי מאָנאַט איז יוסף — אַ העלד אַ סאָלדאַט —
אין מאָסקווער שפּיטאָל אָבגעלעגען;
געקומען צו זיך נאָך די וואונדען און באַלד
מען הויבט אָן אַ שאלה צו פרעגען:

ווער איז ער, דער העלד מיט'ן קרייץ אויפ'ן ברוסט,
געהערט ער צום אידישען גלויבען?
אַ איד איז דער העלד מיט'ן קרייץ און מען קען
איהם בלייבען דאָ מעהר נישט ערלויבען.

נאָך ש ו ו א ך איז דער איד מיט'ן קרייץ אויף דער ברוסט,
מוז רוהען אַ צוויי דריי מאָנאַטען —
נו, וועט מען איהם שיקען צוריק אין דער היים
אין אידישען תחום, צו זיין טאַטען...

דאַן ענטפערט דער איד מיט'ן קרייץ אויף דער ברוסט:
מיין טאַטע אין קריג איז געגאַנגען;
צי לעבט ער נאָך ערגיץ, צי ליעגט ער וואו טויט?
צי אפשר ביי'ן שונא געפאַנגען?...

דאַן טראַכט מען אַ מיטעל: עס איז דאָך געווים
אַ מאַמע, אַ שוועסטער געבליעבען?
און ס'ענטפערט פערביטערט דער העלד מיט'ן קרייץ:
מען האָט זיי פון דאָרטען פערטריעבען...

„נו, איז דאך געבליעבען א הויז מן הסתם!“ —
דא ווישט זיך דער העלד אוים די אויגען:
דאס הויז האט א קריסטליכער שכן פערכאפט
און האט דארט אריין זיך געצויגען...

— „אזוי איז די מעשה... ווי באלד אז דו האסט
אין ערגיץ קיין היים איצט, מיין ליעבער, —
"אז מוזען מיר שיקען דיר זוכען דיין פלאץ
צוריק אין די גראבענס און גריבער“...

און שטיל איז געווארען דער אידישער העלד
און מעהר ניט געהאט וואס צו זאגען, —
געווארפען א בליק צו דעם קרייץ אויף דער ברוסט,
און האט זיך ג ע ש ע מ ט איהם צו טראגען...

די קעלנערין.
(א ניו־יארקער בילד)

...ס׳איז א רעסטאראנט, וואו ס׳קומען
זאטע מענשלעך ווערען זאט,
יענע הערדען די בעקאנטע,
געראזירטע ריין און גלאט...

פון די אויגען וועהט א קאלטקייט
און עס דאכט זיך, דארט וואס פריהרט...
פונקט א בארבער וואלט פון הארצען
די געפיהלען אויסראזירט...

דאך דערלאנגט די שעהנע בעללא
זיי דאס עסען, צו דעם טרונק,
פלאמט אין זיי׳רע לעערע הערצער
אויף א ווילד־בעסטיאלער פונק.

„אפעטיטליך!" — פליסטערט איינער
צו דעם צווייטען, ווען ער פרעסט,
און זיי שלינגען זי מיט בליקען,
יעדען קעהר פון איהר און זשעסט.

אבער בעללא האסט זיי אלע,
דען זי קען זיי אלע גוט!
דאך א קעלנערין איז בעללא,
איהרע פליכטען בלויז זי טהוט!

און זי שמייכעלט יעדען גאסט צו,
אפט פערבייסענדיג די ליפ,
אך, די „ווייזשעס“ זיינען קליינע
און דער עיקר איז דער „טיפ“.

יעדער שמייכעל איז א ניקעל,
פון צוויי שמייכלען ווערט א דיים —
אזוי האנדעלט זי מיט שמייכלען,
ביז זי געהט ביי נאכט אהיים.

אין איהר איינזאם־קליינער צימער,
וואלט זיך וויינען איהר געוואלט,
נאר עס לוינט ניט: ס׳האט פאר טרערען
קיינער איהר נאך ניט בעצאהלט.

סטרייק.

אין די הייזער הערשט שוין נויט,
קליינע קינדער שרייען ברויט!
און די גרויסע אין די ווינקלען
זיצען אין די טרערען פינקלען
און א קינד ליעגט קראנק אין וויעג —
דאך מיר דולדען ביז'ן זיעג!

אין די הייזער ארמוט שוועבט
און די אלטע שפין זי וועבט
אויף דאס ניי שוין די געוועבען
און פול פחד קוקט דאס לעבען
און דער טיש איז ניט געדעקט —
דאך דער קאמפף איז ניט נעעקט!

אונזער ארמוט האט דערשפירט
פון דער וואהנונג אונזער ווירט
און וואס איז דער שלעכטער אויסען?
צאהלען אדער ליעגען דרויסען
אויפ'ן רעגען אויפ'ן ווינט —
דאך דער קעמפפענדער געווינט!...

א געזאַנג צו קעמפּפערינס.

ווע‍לכע פאַהנען פלאַטערן
ווי א ים א ברויזענדער?
וועלכע טריט עס הערען זיך
פון די צעהנדליג טויזענדער?

עפּעס הער איך זינגענדיג
ליעדער קיין געוועהנליכע,
און ווי קומט בעגייסטערונג
אין די טעג די קליינליכע?

העי, דער מארש, דער איידעלער
איז אזוי בעדייטענדיג,
פונקט בת־מלכות, ווען פאַראויס
פאַהרט די מלכה רייטענדיג!

וועלכע אויגען שטראַהלען עס
אזוי לוסטיג בליקענדיג,
וועלכע שטימען שאַלען עס
אזוי העל־ענטציקענדיג?

קענט איהר אונז׳רע שוועסטער נים?
די אין שעפער טרויערען?
איצט אין קאַמפּף מאַרשירען זיי
צו די פרייהייטס־טויערען.

נעהמט מיך, פריינדינס, מיט מיט אייך
ד׳בין א ברודער אייערער,
אונטער פרייהייטס-פאָהן זייט איהר
שענער נאָך און טייערער!

דער שונא.

אין א גראבען ביי פשעמיסעל,
אבגעריסען, אבגעשליסען,
רוהט זיך אויס׳עט א סאלדאטעל
נאכ׳ן לאנגען שווערען שיעסען.

א געבוירענער פון קאוונא,
שטיל געפיהרט דארט די געשעפטען:
איצטער שלאגט ער מיט׳ן פיינד זיך
מיט די לעצטע, לעצטע קרעפטען.

אך, ער ליעגט דא אין די גריבער
לאנגע טעג און לאנגע וואכען,
דאך די פעסטונג וועט מען נעהמען!
האט דער קאוונער איד בטחון.

יא, ער מוז, ער מוז זי נעהמען,
דען די שטאדט איז לויטער אידען:
און א אידען איצט דערזעהען —
אך, ווי וואלט ער זיין צופריעדען!

ס׳וואלט דער „ראטנער“ אבגעלאזט איהם
זיכער אויף א טאג א גאנצען;
אך, ער וועט צו זיינע ברידער
לאזען זיך מיט פרייד און טאנצען.

און ער וואָלט דעם ערשטען אידען
גלייך אריינגעקוקט אין ד׳אויגען,
און ער וואָלט מיט גרויסער ליעבע
ברייט די האנד איהם אויסגעצויגען.

ס׳וואָלט דער איד זיך ווי דערשראָקען
און פערוואונדערט ווי חלום:
א סאָלדאט פון בייזען רוסלאנד
גיעט אין גאס איהם אָב גאָר „שלום!“

וואָלט ער איהם צוריק געשמייכעלט:
„מאכט, ר׳ איד, נישט קיין גערודער;
טאקע... יאָ... איך בין פון רוסלאנד,
אָבער איך בין אייער ברודער.

טעג און נעכט אין הייהל געלעגען,
פונקט ווי חיות ניט ווי מענשען;
האָב דעם טויט געקוקט אין פנים —
וואָלט איך וועלען גומל בענשען“.

וואו זשע איז דאָ א בית מדרש?
וועט ער שמייכלענד פרעגען ווידער:
„און א מוכר ספרים ווייזט מיר,
קויפען מוז איך ב׳איהם א סדור“.

„און א נייעם ארבע כנפות
דארף איך נויטיגער נאָך האָבען,
טאָמער פאַל איך, זאָל מען וויסען,
צווישען אידען מיך בעגראָבען...“

אָבענד-געדאנקען.

א קאַרטען-ליעדעל.

פערשפּיעלט האָסטו אַלעס, שלימזל,
זיי האָבען די קאַרטען געזעהן;
אריינגעקוקט שטיל און בגנבה
און ס׳קאן קיין געווינס ניט געשעהן.

און אויב דו בעהאַלטסט זיי, אפילו —
אַז פּנים דערקענט מען די צאָהל:
קיין קעניגין לאַנג ניט געהאַט שוין —
אַ ניינטעל, אַן אונטער אמאָל...

און וואָלסטו די שפּיעלער דערשרעקען
און מאַכען זיך מוטיג און גרויס;
די באַנדע איז קלוג און בעמערקט דאָך,
אַז ס׳פעהלט דיר דער קעניג, די טויז...

עס לאַכען די שפּיעלער ביים טישעל
און קוקען מיט חוזק דיך אָן,
און מורמלען ביים טישעל פעראַכטליך:
ער האַט בלויז צו שפּיעלען א י י ן קאָהן!...

אין אַ פרעמדען לאנד.

(פריי נאך לענוא.)

אין אַ פרעמדען לאנד די רויז,
האב איך אָבגעפליקט זי,
ליעבע מיידעל מיינס, דיר בלויז
וואלט איך איצט געשיקט זי.

דאך ביז גרייכען וועט דיין הויז,
ווייט פאר הונדערט מיילען
וועט די רויז שוין ווערען אוים —
דען די רויזען איילען...

אַ גרוס.

און זאָלסטו דאָס לעבען בעטראַכטען
מיט רוהיגע, שטילע געדאַנקען,
ווערסט אַלע פערגניגען פערלאָזען
און געהן צו בעזוכען אַ קראַנקען.

ער ליעגט דאָרט פערגעסען און איינזאַם,
פון וועלט און פון פריינד אָבגעריסען:
דערצעהל איהם, אַז אַלע דאָ, אַלע —
מיר לאָזען איהם הארצליך געריסען.

דו זאָלסט מיט אַ שמייכעל אַ גוטען
ביי'ן בעט איהם צוקאָפּענס זיך זעצען,
און וועט ער דיך פרעגען — דערצעל איהם:
מיר זיינען פערפלאָנטערט אין נעצען.

מיר קענען זיך קיינמאָל בעפרייען
פון שווערען און לעערען גערודער;
און שטענדיג אונז פלאָגט דער געוויסען:
ס'ליעגט ערגעץ אַ קראַנקער, אַ ברודער...

אין דער שפעטער שטונדע.

אין דער שפעטער אבענד־שטונדע
ווען דו געהסט אליין,
דאכט זיך, אז פון יעדער חורבה
טראָגט זיך אַ געוויין.

דאכט זיך, אז פון שווארצען גאָרטען
וואו ס'איז טריעב און קאלט,
קוקט ארויס דורך בוים און צווייגען
עפּיס אַ געשטאלט...

דאכט זיך, אז דיין פריינד, דער גוטער
נאָך פון אלטע טעג,
איז פון קבר אויפגעשטאנען,
געהט דיר נאָך דיין וועג.

און דו לאָזט זיך לויפען גיכער
און עס העלפט נישט דאָך,
דען דער טויטער איז נאָך פלינקער
און ער יאָגט דיך נאָך...

די נאכט.

די נאכט איז דאן לאנג
געוועזען און באנג
און שטיל, אהן א קלאנג.

נאר אפט פלעגט א ווינד
א רויש טהאן געלינד
וו'א קרענקליכעם קינד.

איך האב מיך דערפרעהט:
א פריינד אפשר געהט,
כ'בין קושען איהם גרייט!

איךווארט און איך הער —
ס'איז ניט געוועזען ער —
א ווינד און ניט מעהר!...

צום רעגענדיל.

רויש, רעגענדיל, רויש אין די שויבען,
פערוויעג מיך מיט טרעהרען פון הימעל;
כ'וויל רוהיג אביסעלע בלייבען
און אלעס פערגעסען אין דרימעל.

רויש, רעגענדיל, כ'פיהל מיך גענעזען,
ס'איז ליעב מיר דיין ניגון צו הערען;
דאס ליעד פון מיין מאמען געוועזען
איז אויך גאר אהן ווערטער, בלויז טרערען...

ברען אוים.

ברען אוים, אָ, לעבען מיינס, ברען אוים!
דער דאָכט געבליבען איז ניט גרויס:
זאָל ליכטיג זיין די לעצטע טעג —
צום לעצטען וועג!...

ניט גוסס, לעבען מיינס, ניט צאַנק,
פערשווינד, ווי פריהלינגס אַ געדאַנק...
איך וויל ניט קאַרגען... כ'האָב עס פיינט!
זאָל ליכטיג זיין איין היינט!

חלומות

כ'האָב געהאַט חלומות
שעהנע יונגערהייט...
אך, ווי מיאוס האָט זיי
ס'לעבען מיר בעשיידט...

אויף די טרוימען־פליגלען
האָב איך הויך געשוועבט,
אויף געגרינטע בערגער
האָב איך פריי געלעבט.

אָפט בין איך פערפלויגען
ביז דער העלער זון,
און פערבלענדט געווארען
און פערפיהרט דערפון...

און פערברענט די פליגלען
פון דעם שעהנעם טרוים;
בין צו דר'ערד געפאלען,
און איך אָטעם קוים...

איינזאמקייט

א פערוואָרפּען ווע‌לדעל,
ערגעץ אין דער זייט;
אַך, ווי ציהט אַהינצו
אין דער איינזאמקייט!

דאָרטען זעץ זיך נידער —
קיינעם נעהם ניִשט מיט
און דעם קאָפּ געבויגען
זינג דיין איינזאם ליעד...

צווייגען שווייגען רוהיג,
שאָקלען מיט קיין בלאַט,
און דו ביסט דאָך עלענד
און פון לעבען מאַט.

שטערען וועט דיך קיינער
אין דיין שטילען טרוים;
דען ווי דו איז איינזאם
דאָרטען יעדער בוים...

* * *

ווי גרוי זיי זיינען אַלע,
ווי וואָכעדיג און קליין;
זיי זיינען מיינע ברידער —
איך וויל עס ניט פערשטעהן!

וואס זאל איך מיט זיי רעדען,
מיט זיי, בשעת איך זיץ?
איך קאן זיי גאר דערלאנגען
פון פינגער קוים די שפיץ!

איך האב פאר זיי קיין ליעבע,
איך האב פאר זיי קיין האס;
מיך ציהט צום שטילען גארטען,
און זיי צום מארק און גאס

נו, שיידען מיר זיך ברידער,
אהן ווערטער, שטיל און שטום
איך וועל אמאל פון גארטען
אייך צושיקען א בלום!...

עס דאַכט מיר...

עס דאַכט מיר, איך האָב וואָס פֿערלוירען אין וועג,
איך ווייס דאָך ניט וואָס...
זאָל איך צוריקגעהן? עס איז אזוי ווייט —
עס איז א פערדראָס!

איך האָב וואָס פערלוירען און ווייס דאָך ניט וואָס...
צי האָט עס א ווערט?
לאָז איך עס איבער, — דער טאָג איז שוין קורץ,
און גרויס נאָך די ערד...

עס פאַלען שוין שאָטענס פון בוימער און בערג, —
מיין שאָטען איז לאַנג...
דאָס הארץ איז ניט רוהיג, עס שרייט: קעהר זיך אום,
דער שאָדען טוט באַנג!

דאָ בלייב איך גאָר שטעהן מיר אין מיטען דעם וועג,
אין חושך געהילט...
איך האָב וואָס פערלוירען, איך ווייס דאָך ניט וואָס —
איך האָב וואָס פערשפּילט...

אָוועגד.

כ׳בין געגאנגען, געגאנגען, — ביז וואנען
בין הינטערן שטאָדט שוין געשטאַנען;
און שטיל איז געוועזען ארום —
א בוים האָט געשאָקעלט זיך פרום.

די זון איז ארונטער, ארונטער
אהינטערן וואלד רויט, ווי צונטער,
און טונקעלער, טונקעלער ווערט — —
איך האָב מיך פערקלערט!

געטראכט פון די ביסעלע יאָהרען,
וואָס זיינען זיך רוישיג צעפאָהרען...
געבליבען צו פאָהרען ניט פיעל —
עס טונקעלט... פארנאכט... עס ווערט קיהל!...

א פאָרל איז שטיל־שטיל אריבער,
א מיידעל א יונגס און איהר ליעבער...
דאָס מיידעל אזוי ווי בעקאַנט — —
איך האָב מיך דערמאָנט!

קום שוין.

קום שוין, קום שוין, אומבעקאנטער,
קלאפ מיר אָן אין טיר:
ווי אויף פרייהייט א פערבאנטער
ווארט איך אלץ אויף דיר...

יאָהרען לאנג אין וויסטען חדר
הער איך דיינע טריט:
כ'קוק אין פענסטערל כסדר,
דאָך דו קומסט אלץ ניט...

איז דיין בשורה לויטער פריידען,
שנעלער ברענג זי, טראָג!
טאָמער אומגליק, לויטער ליידען —
קום, נאָר עפּעס זאָג!

דער וואנדערער.

אין דער וועלט זיך אומגעטריבען,
אויסגעוועזען דאָ און דאָרט;
טיילען לעבען איז פערבליבען
אומעטום, אין יעדען אָרט.

דאָ פון ליעבעס־בוים געריסען
זיסע פרוכטען אלערליי;
ערגעץ האָט א שלאַנג געביסען
ביז דעם טיעפסטען, גרעסטען וועה...

דאָרט א שמחה, דאָ אן אומעט,
דאָרט א גליק און דאָ א צער;
און איך וואנדער ווידער אומ'עט,
איך, דער יונגער־אלטער נאַר...

און אויף באהנען און אויף פוהרען
וואנדער איך, ווי האלב אין טרוים;
נאָר ניטאָ שוין מעהר קיין שפורען
סיי פון שלאַנג און סיי פון בוים.

שוויג דו ים!

שוויג, דו ים, גענוג צו שוימען, —
לאז א ביסעל רוהיג טרוימען.
טראָג די שיף זאכט אויף דיין רוקען,
לאָז מיך נאָכדענקען און קוקען.

רונד ארום איז וואסער, הימעל,
נישט קיין בוים און נישט קיין בלימעל —
אלעס איז געבליבען הינטער —
וואס־זשע ביסטו, הארץ מיינס, מונטער?

צי פון אלץ, וואס איז געוועזען,
ווילסטו ווערען איצט גענעזען —
און דו ווילסט בלויז טראכטען, טרוימען
פון די ווייטע, לערע רוימען?

צי ערווארטסטו לענדער נייע,
מענשען גוטע, מענשען פרייע,
און עס וועלען דיך עמפאנגען
שעהנע שוועסטער מיט געזאנגען?

— — — — — — — — — — — —

שיף, מיינס, שיף מיינס, טראג זיך שנעלער,
איך די אויגען ווערט מיר העלער,
און איך זעה: דאס שעהנס אנטקעגען
קומט פון ווייטע, נייע וועגען!...

וואוהין?

וו'הין ווילסטו, נשמה, וואוהין?
בי בערג זיינען הויך,
די וואָלקענדלעך בלייך,
די ערד און די בוימער — ווי גרין!
וו'הין ווילסטו, וואוהין?

אַ האָרה, ווי די בין
זומזעט און פליהט,
זי פלאַטערט און ציהט
אַהער און אַהין —
וו'הין ווילסטו, וואוהין?

אַ קוק דאָרט אין מערב אַהין —
די זון — זי פערגעהט
קיילעכדיג, רויט
אַהין, אַלץ אַהין —
וו'הין ווילסטו, וואוהין?

פערגעבונג.

כ׳טראג א הארץ פול ליעבע,
כ׳בין מיט ליעבע רייך:
גוטע מענשען, שלעכטע —
אלע זיינען גלייך.

זינג מיר ניט פון טוגענד,
רעד מיר ניט פון זינד:
יעדער מענש בלויז שפּילט זיך,
שפּילט זיך ווי א קינד.

קוק מיט פאטער־אויגען
אויפ׳ן קורצען שפּיל...
גיב זיך אפּט א בייזער,
אבער ניט צופיעל!

דען די קינדער שפּילען,
ביז ס׳פערגעהט די זון,
און זיי געהען שלאפען —
ס׳איז קיין בייז דערפון!

דער שלאָס.

עס שטעהט צווישען פעלדער
א הויכער, טריבער שלאָס,
די פענסטער שווער פערהאנגען —
וואס טוט זיך דאָרטען, וואס?

עס געהען לייט און פאָהרען
און קוקען טיעף אריין —
דאס הארץ פאלט איין פאר פחד:
וואס קאָן דאָרט אינוו'ניג זיין?

דאָ קומט א לץ א דאָרער
מיט אויגען קעציש־גראה
און לאכט זיך קאלט פונאנדער:
ס'איז אינוו'ניג גאָר נישטאָ...

דאן ווערען מאנכע רוהיג:
דער לץ איז זיי געגוג...
און פאָהרען מונטער ווייטער
און זייגען ווידער קלוג.

דאן שפּרינגט א יונג א בלאסער
ארויס, — די אויגען — קויהל!
און פרעגט: דער שלאָס ווי קומט דאָ?
כאפּט ווידער אן א גרויל...

שאָטען.

אין דער היים דאָרט, ביי מיין זיידען
איז א לעמפּעלע געווען;
אין די וואַנדען פֿלעגט עם ברענען
שוואַך און טונקעל, קוים צו זעהן...

בלויז דעם זיידען ביי דעם ספר
לייכט דאָס לעמפּעלע ניט פֿיעל;
מיר, די קליינוואַרג, אין דער פֿינסטער,
איינגעוויקעלט זיצען שטיל...

נאָר די שאָטענס, הויך און ריזיג,
טאַנצען, שפּרינגען אויף די ווענט:
גרעסער איז דעם זיידענס שאָטען —
כ'האָב איהם לויט דער באָרד דערקענט...

קליין דאָס לעמפּיל, קורץ דאָס קנייטעל,
דאַכט זיך, באַלד אָט לעשט זיך אויס...
דאָך די שאָטענס, ווי זיי זיינען
אזוי אַנזיכטיג און גרויס...

אָך, פֿון וואַנען — טראַכט איך דעמאָלט —
ווערען שאָטענס ווי פֿון שפּרונג:
צי פֿון זיידענס צויבער־לעמפּיל,
צי פֿון זיידענס אַלטען בוך?...

לאנג געשטאָרבען איז דער זיידע,
און דאָס לעמפּיל ברענט ניט מעהר:
ביידענס קנייטען אויסגעלאָשען —
און דער ספר אויך ניט דער!

אַלץ בענייט און אַלץ געענדערט,
און פערלאָשען און פערוויסט —
דאָך די שאָטענס, יענע שאָטענס
שפּרינגען אַלץ נאָך, שטאַרבען נישט.

ביים וואסער

אויפ׳ן וואסער שווימען שיפען,
און איך שטעה ביים ברעג,
די סיגנאלען רופען, רופען
אין דעם ווייטען וועג...

אויף א מאסטבוים וועהט א פאהנע
פון א פרעמדען לאנד,
דאָרטען וואוינען גוטע מענשען,
פאר מיר — אומבעקאנט...

דאָרטען איז דער הימעל לויטער,
און די ערד איז גרין;
און ווי פאלמען אלע מיידלעך,
צעדערן — די זיהן.

דאָרטען וואָלט איך יונג געוואָרען,
אָבגעפרישט מיין בליק;
דאָרט געפונען וואָלט איך אפשר
מיין פערלאָרען גליק...

אויפ׳ן וואסער שווימען שיפען,
און איך שטעה ביים ברעג;
די סיגנאלען רופען, רופען
אין דעם ווייטען וועג...

משיח-צייט.

איהר גרויע, איהר נאקעטע זעלען,
אהן לײדען, אהן פרײדען:
װער װעט אײך בעהעלען,
אין ליכט אײך בעקלײדען?

אָ, איך קאָן שוין ניט מעהרער פערטראָגען
אײער גוטס'ען, צאנקען:
אָ, צױבערער! קום א װאָרט זאָגען,
און זאָלען זײ גלאנצען און בלאנקען!

*

אַלץ איז באנקראָט:
דער מענש און גאָט;
און װאָס דו זעהסט
איז שימעל און פעסט.

טױט איז דער מוט,
ליעבע און גלוט:
קאמפּף און האס —
עס טריאומפירט די גאס.

אלץ פאלט אין קראַך
פון גרונד ביז'ן דאך.
דער מענש פאר שרעק
לױפט אין שענק אװעק.

נאָר שאַ — עפּעס שאַלט,
ווייט ערגיץ קנאַלט —
עס בלאָזט אַ טרומייט —
משיח גייט... משיח גייט!...

דאָס בוך פון לעבען.

וואו נעהמט מען דעם לעהרער,
וואָס זאָל אונז בעווייזען
אין בוך פונ'ם לעבען
צו שרייבען אַהן גרייזען?

עס געהט ווי א שוידער
די זעל אונז אריבער,
דאָס בוך פון'ם לעבען,
ווען מ'קוקט עס בלויז איבער: —

פערשריבען אין איילעניש,
אַהן וואָג און אַהן מאָס,
פיעל ווערטער — פור ליגען,
און קרום יעדער אות...

איין בלאט א פערפלעקטער
(אָ, דאכט מיר, אין בלוט!),
א צווייטער — חשבונות,
וואָס שטימען ניט גוט...

און קומט צו דער ענדע —
דאָס בוך איז פערמאכט,
קענסט גארנישט פעררייכטען:
עס פאלט צו די נאכט!...

* * *

אָ, ביי מיין פענסטער דער בוים!
ווי טרויעריג רוישען די בלעטער...
זיי זאָגען נביאות אויף שפּעטער
און טרוימען דעם אייביגען טרוים!

דעם אייביגען טרוים אהן בעשייד
פון זיין און פון בליהען און פארבען,
פון וועלקען און דארען און שטארבען —
דעם טרוים פון דעם לעבען און טויט!...

מיר דאכט זיך...

מיר דאכט זיך, די ערד איז צעשטויסענער גלאָז, און איך געה!
די פיס זיינען נאַקעט, און שפּיציג דער גלאָז —
עס טוט וועה!

פון ווייטען דאָרט ווינקט מיר א טייך און א פעלד;
אָ, איך איל!
דאָס בלוט אבצו־וואשען און רוהען אין פעלד
כאָטש א וויל!

נאָר ס׳רוקט זיך דער טייך און דאָס פעלד אלץ אוועק;
אָ, פאַרוואס?
איך וויים ניט, ווער רייצט זיך מיט מיר, און איך פאַל
אויפ׳ן גלאָז!..

אין גאס.

דו געהסט אין גאס — די מענשען־כוואליע,
זי רוישט מיט לעבענס־שטורעם;
דו געהסט און טראכסט: אך! אלע גליקליך —
נאר דו ביסט פול יסורים!

און פון דעם עולם זעהט דיך איינער,
די אויגען קנאה בליצען;
ער אויכ'עט טראכט: אך! אלע גליקליך —
דאס איז דעם לעבענס וויצען.

די בלינדע ליעבע.

איך קוש דיך מיט אויגען פערמאכטע
און פיהל ווי א דאָפּעלן גליק;
מיט אויגען פערמאכטע דערזעה איך
די ליעבע, די ערשטע צוריק!

און עפען איך אויף מיינע אויגען,
דערזעה איך אויך דיינע פערמאכט...
מיט דיר איז דאָס זעלבע געשעהן:
אויך דו האסט פון ערשטען געטראכט...

צו איפערזיכטיגע.

אָ, זייט ניט אזוי איפערזיכטיג,
אָ, זייט אנשטאָט דעם בעסער קלוג:
יאָ, ליעב האָב איך אלע אייך — ריכטיג! —
דאָך ליעבע פערמעג איך גענוג.

די איינע געפעלט מיט די בעקלעך,
וואָס בליהען, ווי רויזען א פּאָר;
דער אנדערערס קויל קלינגט ווי גלעקלעך,
און ס'דאכט מיר, עס זינגט ווי א כאָר.

נו, וויל איך א גארטען פערמעגען,
און האָבען א כאָר אויך דעריין...
אָ, דרויסען איז הארבסטיג און רעגען —
מיין כאָר אין מיין גארטען — אריין!

די היילונג.

קוש מיר אויס די גראהע האָר,
מיין זיס הארץ,
אפשר וועלען זיי צוריק
ווערען שווארץ!

קוש, מיין גאלד, פון אויג מיר אויס
דעם יאוש־בליק;
וועל איך אפשר ווערען פרום,
גוט צוריק...

קוש פון מויל דעם סם מיר אויס
און פון צונג,
וועל איך אפשר ווערען צ׳ריק
דום און יונג...

דער שמעטערלינג און די בלום

די בלום, א חודש אלט,
א טאָג דער שמעטערלינג, —
נו, פליהט ער צו צו איהר
און פלאפּעלט אוים אלצדינג...

„איך געה באלד פון דער וועלט:
געלעבט האָב איך צו לאנג!
גענאָסען האָב איך פיעל,
געלעבט אין פרייד, געזאנג...

און ליעבעריי געפיהרט
מיט יעדער בלום און בלאט...
אצונד איז נאכט... שוין נאכט,
איך פיהל מיך עטוואס מאט...

אָ דו, די לעצטע זיי
און אויך דיין ליעבע שענק...
און ווען איך שטארב ביי דיר,
געדענק מיך לאנג, געדענק!“

פריהלינג און ליעבע.

וואס איז עס פריהלינג? פריהלינג איז ליעבע.
וואס איז עס ליעבע? ליעבע איז פריהלינג;
פריהלינג און ליעבע — פון גאטס גנאדען ביידע,
ביידע א גאלדענער, ליכטיגער צווילינג.

ביידע זיי ווערען געבארען אין שטראלען,
ליכטיגער פריהלינג און לויטערע ליעבע;
ביידע פערוועלקען און שווינדען אין שאטען, —
טעג קומען אז דערנאך בענקענדע, טריבע...

דאך אין די טעג, אין די שאטענס פערהילטע,
ווינקט דיר א פריהלינג א נייער אין בלומען;
און נאך דער ערשטער פערלארענער ליעבע
שוועבט דיר דאס בילד פון דער צווייטער, וואס ט'קומען...

דער שמעטערלינג.

ליעבסטע, א שמעטערלינג זיין וויל איך אויך,
מיר געפעלט!
קורץ איז דאס לעבען, עס איז נאר א הויך
אין דער וועלט!
וואו איז אין לעבען דער צוועק און דער ציעל?
נאריש און דום!
איך בין דער שמעטערלינג (ס'איז נאר א שפיל!)
דו ביסט — די בלום...

נייע און אלטע ליעבע.

און ווידער א ליעבע א נייע —
די אלטע פון הארץ אויסגעריסען;
דאך קומט אלץ די אלטע, די אלטע,
אזוי ווי אליין, אהן דיין וויסען...

און ווידער א ליעבע א נייע,
און ברענט אויך אזוי ווי א פייער;
דאך יענע, די אלטע, בעפאלט דיך,
און לייכט פון דער וויים אזוי טייער.

און ווידער א ליעבע א נייע:
א קושען, א צערטלען, א גלעטען...
דאך וואלסטו צו יענער אנטלויפען
און גליק, אויף די קניה, ביי איהר בעטען...

טרוימערײ.

איך ליג מיט אָפ'נע אויגען
און טראַכט פון איהר, מײן גליק;
געווען ערשט נעכטען איז זי,
און שוין בענק איך צוריק.

און זעה איך זי צומאָרגענס,
דאַן זאָג איך איהר: פערבלײב,
פערבלײב מיט מיר אויף שטענדיג,
און ווער מײן טײער װײב. —

און אויב ס'איז קלײן מײן צימער —
א פּאַלאַץ בוי איך אויס,
די ווענט פון ווײסען מאַרמאָר,
די פענסטער העל און גרויס.

און מאַך דיך פאַר א מלכה
און טו דיר אָן א קרוין,
און נאָכטראַגען דײן שלעפּע
וועל איך אלײן, אלײן...

צו איהר.

עס ווערט מיין הארץ פערגיפטעט
פון וועלט און לעבענס־גאל;
א, קום צו מיר, מיין גוטע,
און זיי מיין זיסער קוואל.

איך געה ארום פערביטערט
פון מענשענס שפאט און גיפט;
א, קום צו מיר, מיין ליעבסטע,
דיין מויל בלויז האניג טריפט.

איך רעד מיט מענשען ווערטער,
און זיי צוריק—א שטיין;
נו, וויל איך איצט נאר רעדען
מיט דיר, מיט דיר אליין!

איך בלאנדזשע מיט מיין ליעבע —
וואס ברויך זי גאס און מארק?
נו, וועל איך זי דיר שענקען,
מיין ליעבע גרויס און שטארק!

רחמים.

געקומען אמאל איז זי גאר אומגעריכט
מיט צארטען און בלאסען און נאסען געזיכט.
„וואס ביסטו, מיין עלענדע טויב, אזוי בלייך?" —
האב איך זי געפרעגט מיט רחמנות און ווייך.

זי האט ניט געענטפערט, זי האט נאר געגיקט
צו מיר אויפ'ן הארצען און פעסט זיך געדריקט...
דאן האב איך פערשטאנען, אז אלץ איז שוין שפעט,
און האב זיי געטרייסט און געקושט און געגלעט...

דאָך איך גלויב...

...דאָך איך גלויב, עס וועט זיך טרעפן,
ס'וועט די טיר זיך טון אן עפן
ווען פאַרנאַכט,
שטיל און זאַכט,

אין מיין איינזאַם שטילן חדר,
שאַרכענד, אין די זיידן־קליידער
אָנגעטאָן —
קומט זי אָן!

ווי א צנועה, טיף געבויגן
לאָזט אַראָב זי איהרע אויגן —
אויגן בלוי,
בליקען טוי.

— אַ, ווער ביסטו? — וועל איך פרעגן —
און דורך וועלכע לענדער, וועגן
קומסט אהער,
ברענגסט דיך ווער?...

פערשפעטיגט.

אַ, איך האָב דיך פערשפּעטיגט, מיין קינד.
עס בלאָזט שוין דער ווינט,
און בלעטער פאַלען,
און ס׳לעשען זיך שטראַהלען — —
פערשפּעטיגט, מיין קינד...

אַ, הערסטו, דער שטורעם קומט אָן.
אַלץ איז פערשפּילט אין קאָן.
א פינסטערע נאַכט,
טיר און טויער פערמאַכט.
אַ, וואָס הויבט מען אָן צו טון ?

* * *

דו אָרימער מענש,
וואָס נאַרסטו זיך אָב.
און פּילסט מיט חלומות
דיין האַרץ און דיין קאָפּ ?

און זוכסט דיר אין לעבען
אַ שטיצע, אַ טרייסט,
און קוסט צו דער ליעבע
זיכער און דרייסט.

די ליעבע, א בליץ איז
פערשווינדט, ווי א בליק....
דו קוקסט זיך ארום —
און ס'איז פינסטער צוריק...

* * *

עס שטעהט דער יונגעל בלאס, דערשראקען,
איהם ציטערן די שווארצע לאקען...
אָ, שעהנער יונגעל, שרעק דיך ניט!
ניט דיך, ניט דיך דאָך מיינט מיין ליעד!

דיך האָב איך האָלט, דיך האָב איך גערן,
דען ריין ווי פּערעל — דיינע טרערען,
און דיין געלעכטער קלינגט און שאַלט,
פּונקט ווי א קוואַל פון פעלזען פאַלט...

אָ, זאָל מיין ליעד דיך נישט בעטריבען,
עס וועט די יונג־פרוי שטארק דיך ליעבען,
אט, זעה: זי רייסט פאר דיר א בלום,
און ס'בלייבט מיין אלטע לידעל שטום!

ווען דיין הארץ.

ווען דיין הארץ פערלאנגט זאָל קומען,
ווען דיין אויג קוקט אוים,
יענער קלאפּט אין פרעמדע טירען,
דיינע ווייכט ער אוים.

ווער עם מאכט דיר שווער און איבעל,
יענער קומט צו געהן,
לאנג זיצט ער ביי דיר אין שטיבעל —
דו ביסט אלע אליין...

דער פרייער פויגעל.

געקומען דער פויגעל פון לענדער פון ווייטע,
(געוועזען צוזאמען מיט חברה פערשייטע).

געקומען צום בוים, וואו זיין נעסט איז געשטאַנען.
געזוכט איהם — צעטראָגען; ער ווייס ניט פון וואַנען...

דער בוים דער אורא‍לטער האָט נאָך א שטיל־שווייגען
געברומט און געשאָקעלט די גראָה־דיקע צווייגען;

און האָט זיך געגומען דאָ מוסר איהם זאָגען:
„דיין היים, זעה, איז חרוב, דער נעסט איז צעטראָגען..

און וואָס איז דער תכלית פון יאָגען, פון ציהען;
א היים מאַך אויף תמיד, גענוג ארומפליהען!...

און זעה, ווי איך שטעה אזוי פעסט, אזוי זיכער,
עס שרעקט מיך קיין שטורעם, עס שרעקט מיך קיין וויכער:

ווייל טיעף אין דער ערד האָב איך ווארצלען געלאָזען
און קיינמאָל מיין באָדען און היים ניט פערלאָזען"...

דער פויגעל ער שווייגט, אויפ'ן מויל ווי א זיגעל.
ער טראַכט: „דו האסט ווארצלען, איך אָבער — פליגעל!..."

צוויי וועגן.

1.

— וו'הין געהט איהר, יונגע קינדער,
אזוי פאמעליך, שטיל?
אך, געהט דאך, געהט געשווינדער —
צו געהן האט איהר נאך פיעל.

עס ענטפערן די קינדער:
„דער וועג איז אונז בעקאנט,
די זיידעס און די באבעס
זיי האבען דא געשפאנט...

מיר געהען לאנגזאם, לאנגזאם,
ווייל דארט, איהר זעהט, פון ווייט,
דארט שטעהט שוין דער בית־עולם...
מיר האבען צייט נאך, צייט"...

2.

— וואו גערט איהר, יונגע קינדער,
וואָס זינגט איהר אַזוי שטאַרק?
איהר זייט דאָך שוין פערמאַטערט
צווישען טאָל און באַרג.

עס ענטפערען די קינדער:
„דער וועג איז אַזוי נײַ...
מיר יאָגען, יאָגען שנעלער
און זינגען צו דערבײַ...

דער וועג — אַן אומבעקאַנטער,
און ס'איז אַזוי צו מוט...
בלויז טאָלען, בערג און פעלזען — — —
ס'מוז ערגיץ־וואו זיין גוט!..."

די יונגע מוטער.

שא, מיין קינד... דו ליעג און שווייג —
אויף דער אדלער זיצט אין שטייג;
פון דער שטייג די טיר איז צו
און ער שרייט אזוי ווי דו.

שטילער, קינד מיינס, ס'איז די וועלט
פול מיט שטייגען אויסגעשטעלט;
צי בחנם, צי בעצאהלט,
צי פון אייזען צי פון גאלד.

ווארף זיך, קינד, נישט און נישט פליח,
ס'וועט אומזיסט דיר זיין די מיה;
ביזטו קליין, צו ביזטו גרוים —
קענסט ניט פון דער שטייג ארוים.

שא מיין קינד, קיין קלאנג, קיין שארך!
דארט אין שטייג, דעם אדלער, הארך,
איז פון קלאפען באלד שוין מיעד,
פליגלען העלפען איהם אויך ניט!

וויין נישט קינד מיינס, שטיל און שא.
ס'איז מיין מזל אויך אזא.
אויך געפאנגען האט מען מיך,
שווייג־זשע שטיל, אזוי ווי איך!..

דער דיכטער און זי.
(אַ מעשה'לע)

ס'איז דער דיכטער שוין בעריהמט
און זיין נאָמען פול מיט גלאַנץ;
האָט דאָס פאָלק דערפאר בעשטימט
שיקען איהם אַ בלומען קראַנץ.

ווייל געזונגען האָט זיין ליעד
פון דער ליעבעס פרייד און צער,
זאָל די שעהנסטע פון דעם לאַנד
ברענגען איהם דעם קראַנץ דערפאר.

מיט אַ שמייכעל, וואָס בעגליקט
גיעט זי איהם דעם קראַנץ אין האַנד:
„ס'האָט דאָס פאָלק איהם דיר געשיקט
„און דיך גריסט דאָס גאַנצע לאַנד!

„אלע, אלע, קליין און גרויס,
שיקען דיר אַ גרוס דורך מיר!"
דאָך דעם דיכטער ווייזט זיך אויס
ווי זי קוקט אַלץ צו דער טיר...

— וואָס־זשע איילסטו זיך, מיין קינד?
פרעגט דער דיכטער ווי געקלעמט —
שמייכעלט זי און לאָזט איהר בליק
אויף דער ערד אַראָב פערשעמט:

„אונזער ליעבע איז צו דיר,
גרויסער דיכטער, שטארק און היים,
נאָר מיין חתן ווארט ביין טיר,
און ער קען נאָך ווערען ביין...“

אליין.

איך האָב צו זיך אליין גערעדט,
צו שטילען מיר מיין וועה:
די שפּיעל זאָל עכטער זיין, האָב איך
פערוואנדעלט זיך אין צוויי...

דער איינער איז געוועזען קלוג,
דער צווייטער גאָר א נאר;
דער נאר איז פול מיט טרייסט געווען,
דער קלוגער פול מיט צער.

דער קלוגער האָט געזאָגט אזוי:
„ניטאָ שוין מעהר קיין גליק"!
דער נאר האָט אָבגעענטפערט שטאָלץ:
„דער פריהלינג קומט צוריק".

לאנג האָבעןביידע דיסקוטירט,
דער — געגען, יענער — פאר:
דער קלוגער איז גערעכט געווען,
דאָך גליקליכער — דער נאר.

היי, איהר יונגע יאָהרען!

היי, איהר יונגע יאָהרען!
קענט איהר מעהר נישט קומען —
וואָס זשע האָט איהר אלע
ווענען מיר פערנומען!

יאָהרען קומען נייע,
כ'וואָלט זיי פריי בעגעגענט:
שטעהט איהר מיר ענטקעגען,
ווי נאָך נישט געזעגענט.

און דערצו בעריהמערס
זייט איהר פון די גרעסטע:
„מיר, די יונגע יאָהרען,
זיינען דאָך די בעסטע!"

יא... געוויס... עס מאלט זיך
שעהן, וואָס געהט פערלאָרען...
זעגענט זיך דאָך אָפּ שוין,
לאָזט מיך ווייטער פאָהרען.

שעהן איז אויך דער ווינטער,
מיט זיין שנעע דעם ווייכען,
אויף אַ גרינגען שליטעל
קען מען גליק אויך גרייכען.

שפאנט־זשע איין די פערדלעך
מיט די ווינטער־גלעקלעך:
פאר דעם קלוגען מאן איז
ווינטער' אויך ניט שרעקליך...

צום מזל.

1.

בעט איך רעגען — שיינט די זון,
בעט איך זונשיין — פלייצט א רעגען:
מזל, וואָס ווערט זיין דערפון,
וואָס דו געהסט מיר אַלץ אקעגען?

וואָס איך בעט און וואָס איך וויל,
ווילסטו קיינמאָל ניט ערפילען: —
מזל, אויב דאָס איז א שפּיל,
דאַן געפעלט מיר — לאָמיר שפּילען!...

2.

א לייד — א ליעד; א לייד — א ליעד:
וואָס קענסטו, מזל, מאכען —
דו ווערסט גיכער ווערען מיד,
איך וועל ליידענד לאַכען.

מזל! מעהר נאָך ליידען גיעב,
כ׳שטעל מיך נישט דערוויעדער,
איך האָב דיינע ליידען ליעב —
ליידען זיינען ליעדער...

ליעדער אלערליי.

דער רבי איז געשטאָרבען.

דער רבי — געשטאָרבען... פון חדר
צולויפען די יונגע תּלמידים
און ס'הויבט זיך אַ טומעל אין געסיל —
פּאַראוים אין דער שפּיץ — בני־יחידים.

פערלאָשען די אויגען דעם רבי'ס
וואָס האָבען ווי פיילען דורכ'דרונגען,
פערשלאָסען די ליפּען, וואָס האָבען
די פּסוקים נביאים'ס געזונגען.

געשטאָרבען דער רבי... אַ שמחה!
און טהאָן מעגסטו וואָס דו זאָלסט וועלען:
דו קענסט זיך אין זאמדען אויסקויקלען,
דו קענסט אויפ'ן קאָפּ אויף זיך שטעלען...

דער רבי — געשטאָרבען! אַ חדוה
די קינדערשע אויגען — זיי ברענען,
די וועלט איז איצט זיי'רע אין גאַנצען,
זיי וואָלטען בעצווינגען זי קענען...

אין מארק צו די קארשען די רויטע !
שרייט אוים דער ארי־שבחבורה !
זיי קויפען, זיי כאפען, זיי נאשען,
אהן רבי'ן בעקומען זיי גבורה !

אין וואלד, חברה ! — דונערט אוים לייבע
דעם קצב'ס, א יונג ווי אן אייזען,
און מעסט פון די הענד זיינע מוסקעלם
און וויל שוין זיין גבורה בעווייזען.

דער רבי — געשטארבען... די אויגען
מיט פונקען זיי שפריצען און גליהען
און לאזען זיך ווייט פונ'ם ישוב —
זיי יאגען צום וואלד און זיי פליהען...

א שטויב הויבט זיך אויף אין די געסלעך,
די טאטעס און מאמעס די קלוגע,
זיי מורמלען : „דער רבי — געשטארבען,
די קינדער, זיי ווערען משוגע...

„א קלייניגקייט קינדער אהן תורה —
זיי וועלען די וועלט איבערקעהרען" !...
(ביי מאנכער אן ארימער מוטער
בעווייזט אין די אויגען זיך טרעהרען...)

דער רבי — געשטארבען... זיי לויפען
און אט איז שוין הינטער די הייזער —
זיי הויבען אן שפיעלען מלחמה —
און לייבע דעם קצב'ס איז קאיזער...

איין קאיזער איז ווייניג... א צווייטער
ווערט בענדעט — א זוהן פון א שינדער...
און ס'פלאקערט אין וואלד די מלחמה
פון ווילדע, צולאזענע קינדער....

שטאָדטישע פריינדשאפט.

איז אמאָל איהם גוט געגאנגען
און דאָס מזל האָט בעגליקט איהם
האָבען פריינד איהם גוט עמפפאנגען
און זיי האָבען דאַן ענטציקט איהם.

ס'איז געווען א וועלט א וואווילע
און די מענשען אַלע בראווע;
און ער צאָהלט פאר זיי מיט שמחה
פאר דעם וויין און פאר די קאווע...

שפּעטער... אך ניט שטענדיג געהט עס! —
ס'הויבט אמאָל זיך אָן צו שלעפּען,
און עס האָבען אַלע פריינד דאַן
אויפגעהערט צו איהם זיך קלעפּען.

איינזאם... און ער פיהלט זיך גליקליך
וויל זיין איינזאמקייט געניסען,
פריי איז ער איצט ווי א פייגעל —
קיינער טאָר עס דאָך ניט וויסען...

אך זיין נייעם גליק טאָר איצטער
קיינער נישט פון זיי ערפאהרען,
דען זיי קענען ווידער קומען
און ער האסט אזוי די נארען...

אונזערע הימלען.

אונזערע הימלען
זיי הענגען אונז גרוי,
אויף אונזערע פעלדער
פאלט נישט קיין טוי.

עס פאלט נישט קיין טוי
און בליהט נישט קיין בלום,
און אונזערע פייגעל
לאנג שווייגען שטום...

א פאנצער א פרעמדען
טראגט אונז׳רער א העלד
און שיסט גאר זיין ברודער
אין ווילד פרעמדען פעלד.

געקליידט אונזער העלד איז
אין פרעמדען געוועהר
און אונזערע שוועסטער
בעשיצען וועט ווער?

אונזערע העלדען —
וואו וועלט האט אן עק
און אונזערע שוועסטער
זיצען אין שרעק...

און קען אונזער העלד דען
ערוואַרטען זיין לויהן,
ווען פרעמדע רעגיערען
און טראָגען די קרוין?...

חנוכה-פאַנטאַזיע.

אונזערע ליכטלעך
אונזערע אכט,
ווער וועט זיי צינדען
היינטיגע נאַכט!

הערסטו ווי דרויסען
הוליעט דער ווינד?
טוליע זיך, טוליע זיך
נעהענטער, מיין קינד!

לאַנג איז געלעגען
ס'לעמפעל פערשטויבט,
האָבען איהם רויבער
נעכטען געראויבט.

וועלען פון לעמפּעלע
מאַכען א שווערד
וועלען בעצווינגען
ד' אַרימע ערד.

וועלען זיי שלאָגען זיך,
שלאָגען זיך לאַנג,
ביז עס וועט ווערען
זיי אַלייז באַנג...

וועלען זיי אלע
קומען פון פעלד
וועט פון איהר חלום
אויפשטעהן די וועלט.

אבער ביז וואנען
ג׳שעהן וועט דער נס,
ליעג אין דער פינסטער,
ליעג און פערגעס...

צוויי דורות — צוויי מאַמעס.

געבוירען איז זי אין א שטעדטעלע,
בײַ אידעלעך;
פערשלעפערט האָט די מאַמע איהר אין בעטעלע
מיט ליעדעלעך.

זי האָט געזונגען איהר פון ניסעלעך
און פייגעלעך,
זי האָט געקושט איהר אין די פיסעלעך
און אייגעלעך.

יאָהרען פליהען ווי אויף רעדעלעך —
אַך, ווי ביטערליך!
ערשט געוועזען יונגע מיידעלעך
שוין זעלבסט מוטערליך!

נייהט זי איצט אין א שאפּ א קליידעלע
א פערטרויערטע
און פון „פלעשעל" זויגט דאָס קליינע מיידעלע
מילך פערזויערטע...

די בוימער רופען.

ווייט פון שטאָדט און ווייט פון מארק
שטעהען בוימער אין א פּארק;

שטעהען בוימער, הויך און שלאַנק —
אַלע בוימער — איין געדאַנק!

וואָס־זשע טראכט איהר, בוימער, וואָס
און איהר מורמעלט מיט פערדראָס?

זייט איהר דען נישט פול מיט קראפט,
פעהלט די ווארצלען איי'רע זאפט?!

איי'רע בלעטער נישט געדיכט?
שיקט דער הימעל ווייניג ליכט —

ווייניג ליכט דען, זון און שיין?
וואָס־זשע זאָלט איהר טרוי'ריג זיין?

ענטפערן בוימער אָפּ צוריק:
זאפט און שיין און זונען־גליק!

דאָך איז אונזער הארץ געקלעמט
און מיר זיינען ווי פערשעמט.

אונזער זאפט און אונזער גרין
האט קיין האפט און האט קיין זין.

ווען עס קומען נישט אהער
די, וואס ארבייטען דארט שווער,

אויסגעפוצט איז פרישען גרין,
שטעהען, קוקען מיר אהין

צו דער שטאדט, און בענקען שטיל
נאך די שעהנע פארלעך פיעל:

רופען מיר מיט צווייגען צו:
קומט צו אונז, צום שפיעל און רוה!

שפיעלט און זינגט און פלעכט אייך קרענץ
אדער לאזט אייך פריי אין טענץ.

שעהנע טעכטער, שלאנקע זיהן —
בלויז פאר אייך מיר זיינען גרין:

און אין אונזער שמאלסטען שטעג
מאכט דאס פארל זיך א וועג.

רעדען אלץ פון הארץ ארויס,
און מיר זאגע זקיינמאל אויס...

א תפלה.

קליינע בלאסע קינדער
אין די גרויסע היצען,
זאָלסטו, גאָט, פון קראנקהייט
און פון בייז בעשיצען.

קליינע בלאסע קינדער
מיט די ליעבע אויגען,
זאָל זיי וואויל בעקומען
מוטערס מילך, וואָס זויגען;

אויב די מוטער ארבייט
ערגיץ־וואו פערטרויערט,
זאָל דאָס מילך אין פלעשעל
ווערען נישט פערזויערט.

און פאר אלע קינדער,
וואָס אין דרויסען שפּיעלען,
פון די פעלדער שיקען
זאָלסט א ווינט א קיהלען.

קיהלקייט פון די טייכען,
ווינטעלעך פון טאָלען,
אז די קליינע קינדער
זיך דערקוויקען זאָלען —

פון די ווייטסטע פעלדער
זאל די היילונג קומען;
גאט, בעשיץ די קינדער,
פון דער וועלט די בלומען! —

אויף די פעלדער.

אויף די ווייטע, ברייטע פעלדער
בלאָנזשעט אום אן אלטער פויער;
אויף זיין הונגעריגען פנים
הענגט א שווערער, שווארצער טרויער.

ער בעטראכט די קאָרען־זאנגען
הויכע, פולע און געראטען:
וועט עס אָנקומען די מענשען
אָדער וויעדער צו דעם שטן?

אלטע זיצען אין די הייזער,
קינדער הונגערן און שמאכטען
און די יונגע זיהן די בעסטע
שיקט מען טעגליך־אויסצושלאכטען...

וועט דער בלוטיג־בייזער פייער
פון מלחמה זיך פערלעשען?
אך, עס איז די העכסטע צייט שוין
קאָרען שניידען, תבואה דרעשען!

און דער אלטער פויער קניהט זיך,
הויבט צום הימעל זיינע אויגען...
בלויז א שווארצע מחנה קראהען
זיינען קראקענד דורכגעפלויגען.

און א וױנטעלע א שטילער
האָט געבלאָזן פֿול מיט טרױער,
און אױף װײַטע, ברײטע פֿעלדער
בלאַנזשעט אום דער אַלטער פֿױער...

העלדען.

איך לייען אין צייטונג
פערשיעדענע נעמען,
מיט וועה און מיט קלעמען —
און זוך א בעדייטונג.

אך, צעטלען פערשיעדען
פון אידישע העלדען
די צייטונגען מעלדען —
דאס בלוט הויבט אן זיעדען!

אך, לאנג איז דער רייסטער!
א נאמען פערשריעבען,
קיין זכר געבליעבען,
קיין קדיש, קיין טרייסטער!

עס ווערען פערשניטען
די לעבענס פון ברידער,
און זייערע ליעדער
פערשטומען אין מיטען.

אלטע לייט.

איך האָב זיי ליעב די אלטע לייט,
וואָס קוקען ערגיץ אזוי ווייט...
אין זייער בליק שווימט אום א צער,
דער צער פון דער פערגענגליכקייט.

דאָס איז א צער געמישט מיט שרעק
און מיט ערוואַרטונגען אויף וואָס;
אויף יונגע קוקען זיי מיט פרייד
געמישט מיט קנאה און פערדראָס...

און געהען זיי אמאָל אין פּארק
אויף זייערע שטעקענס אָנגעשפּארט
בעטראַכטען זיי א יעדען בוים
און שמייכלען דאַן, ווי קינדער, צאַרט.

זיי שעצען אָב א יעדען שטראַהל
וואָס גאָט פון הימעל זיי בעשערט,
און דאַנקען איהם, וואָס ער ערלויבט
זיי אומגעהן אויף דער שענער ערד.

זיי היטען יעדע רגע אָפּ,
ווי טרינקער יעדען טראָפּען וויין,
פערלאָרען זאָל ניט געהן אומזיסט
קיין פונק פון ליכט, קיין טראָפּען שיין...

א תפלה.

אין מיין אונגליק, גאט,
דארף איך דיך ניט האבען,
כ'קען מיין אונגליק שטיל
אין מיין הארץ בעגראבען.

כ'קען דאס אונגליק שוין
גאר פון לאנגע צייטען,
און איך טראג בסוד
איהם פון דיר און לייטען.

כ'ווייס צום אונגליק אויך
מיטלען גאר פערשיעדען:
אין מיין אונגליק, גאט,
לאז איך דיך צופריעדען...

אבער ווען דו ווייסט
גליק אמאל בעשערען,
זאלסטו דאן פון מיר,
גאט, זיך ניט אבקעהרען.

האלטען גליק בסוד
איז א זאך א שווערע:
מענשען וועלען דאן
פייערען מיין עהרע.

און צווישען פריינד
וועל איך שטענדיג זיצען,
זאָלסטו, דעמאָלט, גאָט
מיך פון זיי בעשיצען...

אלטע בריעף.

אלטע, אמאָליגע בריעף! —
און ריהר איך זיי צופעליג אָן —
ווי קלינגט מיר אין הארצען אָפּ, טיעף
א לאנג שוין פערקלונגענער טאָן!

כ'לעג אלע זיי אוים אויפ'ן טיש
און צעהל ווי א קארגער זיין געלד
און בלעטער זיי אלע און מיש,
און זוך ווען א בריוועלע פעהלט!

פערשיעדענע בריעף זיינען דאָ:
אין איינעם געלאדען איך ווער
צו קומען אין פינקטליכער שעה —
ווייל וואַרטען איז איהר אזוי שווער.

אַ צווייטער — פול לוסטיגע רייד
און איטליכעם וואָרט, ווי געשפּאסט;
איך ווייס ניט ביז היינט דעם בעשייד
צי האָט זי געליעבט, צי געהאסט...

א דריטער איז טרוקען און קאלט:
דאָס זעגענט זיך איינע מיט מיר,
דאָך ווען נאָר איהר בריעוועל איך האלט
דערהער איך זי קלאפּט אין מיין טיר...

די וואָג.

(אַ ניו־יאָרקער בילד)

אויף דעם עלעווייטאָר סטיישאָן,
וואו עס סטאָפּט דאָרט יעדער טריין,
שטעהט אַ וואָג אין מיטען דרינען
ווי פערלאָזען און אליין.

אַנדערוואָכען, ווען די מחנות
יאָגען, איילען זיך צום שאָפּ,
זעהט זי קיינער, מערקט זי קיינער —
ס'גיעט דער טריין זיי גלייך אַ כאַפּ!

און ער טראָגט זיי שנעל, מיט אימפּעט
און ער שפּייט זיי ערגעץ אויס...
און אין איילעניש, צוטראָגען,
יעדער לויפט צום שאָפּ ארויס.

און אין אָווענט איילט מען ווידער,
יעדער מיט זיין צער געהיים...
טריינס זיי לויפען, טריינס זיי סטאָפּען —
יעדער יאָגט געשווינד אהיים...

און די וואָג דאָרט אויף דעם סטיישאָן
בלייבט פערשעמט, פערלאָזט, געקרענקט:
קיינער קוקט ניט אין איהר ווינקעל,
און קיין בליק ווערט איהר געשענקט!...

איהרע ציפער־אויגען, דאכט זיך,
קוקען אזוי בייז און הארט, —
ווי זיי וואָלטען זייער קרבן
מיט אַן אונגעדולד דערוואַרט...

*

ס׳געהט די וואָך אוועק אין לייד —
ס׳קומט דער זונטאָג אַן מיט פרייד...
ס׳לויפען, ס׳טאָפּען טריינס ווי פריה׳ר,
נאָר דאָס פאָהרט מען צום שפּאַציער!

ס׳איילט זיך קיינער ניט אזוי,
ניט דאָס מיידעל, ניט דער באָי...
אויפ׳ן סטיישאָן שפּאַנען אום,
פּאַרלעך, פּאַרלעך אומעטום.

און עס גיט א באָי א זאָג:
„קיידי, קום אהער צום וואָג!"
און ער וואַרפט א סענט אין שפּאַלט —
קיידי׳ס לאַכען קלינגט און שאַלט!

„שטעל זיך, קיידי, גיכער, שנעל!"
קיידי׳ס לאַכען קלינגט אַלץ העל! —
„כאַ־כאַ־כאַ און כי־כי־כי!"
פול ענטציקונגען איז זי!

נאָר דער בחור שטעהט און וואַרט:
האָט די וואָג איהם אבגענאַרט?
„בלייב נאָך, קיידי, שטעה נאָך, שטעה...
וויפיעל װעגסטו? הונדערט צוויי!?..."

קיידי ענטפּערט, ווי פערטראַכט:
כ'האָב געוואויגען הונדערט אכט!"
— וואו זשע זיינען זעקס אהין?
— פרעג אין שאַפּ, ביי דער מאַשין!

דער געפאלענער שטערן.

זעהט, א שטערן איז געפאלען! —
ר׳ פלעגט פערלעצען
פון דעם הויכען, שטילען הימעל
די גענעצען.

ניט געוואלט דער זון, וואס בלענדעט,
זינגען שירה,
האט מען איהם פעריאגט צום ערשטען
פון דער דירה.

איז ער נע־ונד, פערוואגעלט
באלד געווארען,
און זיין גלאנץ און גוטען נאמען
דארט פערלארען.

און די „גדולים": מארס, יופיטער,
זיינע ברידער,
האבען איהם ארונטערגעשטויסען
אין דער נידער.

האט ער זיך נאך אלץ געהאלטען,
אומגעטריבען,
און איז פעסט ביי זיין עקשנות
אלץ געבליבען.

ביז ער האָט בעשלאָסען איינמאָל
שלום ווערען;
דאַן איז ער אראָבגעפאלען —
און — אוים שטערען!...

וועלט און זי.

און וואָלט איך בעזונגען מיין ליעבע צו דיר,
מיין ליעבע פון טאָג צו טאָג שעהנער, —
וואָלט דעמאָלט געוואָרען אין גאנצען די וועלט
פון קלינגענדע, טאנצענדע טענער.

און אלע, וואָס יאָגען און טרייבען דאָ אום,
זיי וואָלטען פערגאפטע געבליבען;
די קרעמער זיי וואָלטען די קראמען פערמאכט
און וואָלטען גענומען זיך ליעבען...

די שניידער און שוסטער זיי וואָלטען אוועק
געלעגט זייער אָהלען און שערען...
און ס'וואָלט אונזער וועלט, אונזער אָרימע וועלט
מיט אלץ, וואָס זי האָט, חרוב ווערען...

דער פּראָפעסאָר פון ליעבע.
(מאָדערנע באַלאַדע)

אמאָל איז — מיר דאכט זיך — אין ליטא
א בחור א קלוגער געוועזען:
געבילדעט אין אלערליי חכמות,
דערצו נאָך „א מאסע" בעלעזען.

בטבע — א רוהיגער, שטילער,
האָט קיינמאָל פון זיך ניט געבלאָזען,
און האָט זיך געהאלטען בעשיידען,
און „נידעריגער פאר די גראָזע"ן.

ס'איז היינט אין דער וועלט, אין דער גרויסער
קיין סך דאָ אזעלכע פארשוינען.
דערפאר פלעגט מיט איהם זיך צו חבר'ן
אין שטאָדט דאָרטען איטליכען לויהנען.

פערמעגט האָט א שטיבעל א קליינע
דער דאָזיגער בחור דער גוטער.
א הונגעריגער פריינד פלעגט דאָרט קריגען
טיי שטענדיג און ברויט אָפט מיט פוטער.

גאָר דאָס איז געווען ניט דער עיקר,
וואָס האָט דאָרט די יונגוואַרג גענומען:
דערהויפּט פלעגען יונגען פערליעבטע
צום בחור אין שטוב ארויפקומען.

ווייל קלוג איז געוועזען דער בחור
אזוי ווי ס'איז אויבען געשטאנען,
ג'וואוסט אויסוועניג הייען'ס געדיכטע
און אלערליי „טיעפע" ראמאנען.

און אויך שאפּענהויערס סיסטעמע,
פון ליעבע, די זייטען די טריעבע;
א פאכמאן געווען איז דער בחור,
אן עכטער פּראפעסאר פון ליעבע...

נו, זיינען אלע געקומען
און פלעגען דעם בחור דערציילען
פון ליעבע די וואונדען די טיעפע,
און בעטען איהם, ער זאל זיי היילען...

דער בחור גיט מאנכען א מיטעל
די ליעבע צוריק צו געווינען:
צו האלטען זיך קאלט מיט דער מיידעל
איז איינע פון פיעל מעדיצינען.

און נאך איינעם הייסט ער זיין ווארים;
„פערגעסען זיך" ראט ער אן אנדערן,
און ווייגט זיך פאנאנדער א דריטער —
דאן הייסט, ער ווי היינע, איהם וואנדערן.

א פיערטען גאר קנייפּט ער אין בעקעל
און טאפּט איהם דעם קאפּ און צולאכט זיך:
דו-ביזט נאך צו יונג פאר דער ליעבע,
דו ליידסט גאר ניט, — ברודער—דיר דאכט זיך.

אזוי זיינען יאָהרען געגאַנגען,
זיין פּראַקטיק געוואַקסען אַלץ גרעסער:
ביז ס'האָט אין אַ העלען פריהמאָרגען
אליין זיך פערליעבט דער פּראָפעסאָר.

אוועק איז ער צו דער „געליעבטער“,
געווינען איהר הארץ וועט ער זיכער:
ווער ווייס נאָך צו ליעבע די מיטלען
ווי ער פון די טייערסטע ביכער!

געגאַנגען איז שטיל ער, פּאַמעליך —
ער מעג זי האָטש שטאַרקער נאָך ליעבען:
„צום גליק טאָר מען קיינמאָל נישט יאָגען“ —
האָט ערגעץ אַ דיכטער געשריעבען.

נאָר פּראָסט איז געוועזען דאָס מיידעל,
אין ביכער גאַנץ ווייניג בעהעוועוענט:
אַ מיידעל פון פאָלק — קוים געלעזען
און קוים אין אַ סדור געדאַוועוענט.

און ביז אונזער בחיר ז'געקומען
מיט מיטלען פון בוך אויסגעלעזען,
איז אַלץ שוין געוועזען פערלאָרען,
איז אַלץ שוין פערשפּעטיגט געוועזען.

ער האָט זיין געליעבטע געפונען
ביי אַ יונג אין צוויי אָרימס ווי אייזען:
זי האָט בלויז איין שמייכעל געגעבען
און מעהר ניט געוואָלט זיך איהם ווייזען.

דאָן איז דער פּראָפעסאָר פון ליעבע
א קראַנקער א היים קוים געקומען,
און קיין פּאציענטען זייט דעמאָלט
האָט ער שוין נישט מעהר אויפגענומען.

ער האָט זיך פערשפּאַרט אין זיין שטיבעל
פערהאקט אַלע פענסטער און טירען,
און האָט זיך די סודות פון ליעבע
נאָך טיעפער גענומען שטודירען..

הערבסט-ליעדער.

1.

אויף די פעלדער ווייגען ווינטען —
געה נישט, קינד, אין פעלד:
אויף די פעלדער שלייכט דער אומעט
און בעקלאגט די וועלט.

אויף די פעלדער געהט אום איינער
מיט א גראהען זאק
און א צווייטער — הויט און ביינער —
מיט א טעמפּער האק.

אויף די פעלדער שטעהען בוימליך
ציטערען פאר שרעק
און א פויגעלע אונהיימליך
קלאגט און פליהט אוועק.

אויף די פעלדער הערט זיך טרויערן
און דו ווייסט ניט ווער...
געה נישט קינד, דו וועסט בעדויערן
און זיך פיהלען שווער...

2.

ווי די ווייסע רויזען וועלקען,
פאר מיין פענסטער, פאר מיין טיר:
ווייסע רויזען — שווארץ געווארען —
מיידעל, קום ניט איצט צו מיר!

ווי די ווייסע רויזען וועלקען
בויגען זיי'רע קעפעלעך איין:
מיידעל זאלסט אין טהיר ניט קלאפען,
ב'לאז דיך איצטער ניט אריין.

ווי די שטומע רויזען וויינען,
און ווי הילפלאז זיינען זיי!
מיידעל, מיידעל, קום ניט איצטער —
לאז מיך איבער מיט מיין וועה...

אינהאלט:

ערשטער טהייל:

דאס לעבען ציהט.

דאס לעבען ציהט — — — — — — — 9
ווען דו געהסט אמאל פערביי — — — — 11
טעג — — — — — — — 13
גליק — — — — — — — 14
צייט־מאטיוו — — — — — — 16
אין וועג — — — — — — — 17
דו ביזט ווי א רויז — — — — — 18
די געזוכטע ליעבע — — — — — 19
דער זיעגער — — — — — — 21
זעקס מיליאן מענשען — — — — 22
די רויז — — — — — — — 25
זי און דער טרוים — — — — 27
אלע — — — — — — — 28
אויפ'ן ים — — — — — — — 29
צום ים — — — — — — — 31
צום דיכטער — — — — — — 32
פון בענקענדען — — — — — — 34
כל־זמן — — — — — — — 35
ניט אלץ — — — — — — — 36
אין א שניי נאכט — — — — 37
די שבועה — — — — — — 38
אומעטיג — — — — — — — — — 39
און וואו דו קומסט — — — — — 40
דו פערגעסט מיך ליעבסטע — — — — —41

I.

די אלטע קשיא — — — — — — 42
דער הערבסט — — — — — — 43
זומער טעג — — — — — — 45
אויפ'ן באנקעט — — — — — 46
ווי א בלום — — — — — — 47
מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט — 48
פון חדר — — — — — — — 50
מיר בענקען — — — — — — 51
וועלט און מענש — — — — — 52
אויפ'ן גרינעם גראז — — — — — 53
דוד צו אבישג השומנית — — — — 54
אווארט — — — — — — — 55
ווי לאנגוויילינ — — — — — — 56
די פאר — — — — — — — 57
האפנונג — — — — — — — 59
צו א שנעעלע — — — — — — 60
נאך א מאנטאג, נאך א דיענסטאג... — 61

צווייטער טהייל:

טראמפייטען שאלען.

טראמפייטען שאלען — — — — — 65
מיטער — — — — — — — 66
איך בין זיי מקנא — — — — — 68
מוטער און קינד — — — — — 71
נייע איכה'ס — — — — — — 73
דער פוילישער טאג — — — — — 74
א וועלט־חלוב — — — — — — 76
א בריעף צו דער ליעבסטער — — — 77

לשנה טובה — — — — — — 78
די געפאנגענע טויב — — — — 81
נייע צייט רעכענונג — — — — — 83
ביי'ם בארג סיני — — — — — 84
דער באל פון דעם זיעג — — — — 86
שפעטער — — — — — — — 89
קינדער־שפיעל — — — — — — 90
אויפ'ן פעלד... — — — — — — 91
ווייסער טויב פון שלום — — — — 92
ארבייטסלאזיגקייט — — — — — 94
א מלחמה־בריעף — — — — — 96
וועלט פרושים — — — — — 99
שלח מנות — — — — — — 101

דריטער טהייל:

די היים.

פראלאג — — — — — — — 107
שבת פאר נאכט — — — — — 108
מיין היים — — — — — — 110
די ווינד־מיהל — — — — — — 113
פסח — — — — — — — 115
דאס טייכעל — — — — — 116
שפוך חמתך — — — — — 117
שבת אין ניו־יארק — — — — — 118
עס ציהט זיי — — — — — 119
שטערען — — — — — — — 120
נייז, איך וועל אהיים ניט פאהרען... — 123
אין א גאס אין מיטען שטאדט — — 124
אין די וויסטע לענדער — — — — 126

פיערטער טהייל:

מעשה׳לעך און באלאדען.

די גאָלדענע קייט — — — — — — — —131
די צויבערין — — — — — — — 134
יוסף חסיד — — — — — — — 137
דער גוטער קעניג און דאָס פאָלק — — — 140
דער פערבלאָנדזשעטער מלאך — — — — 143
די צוויי ראדיקאלען — — — — — 147
דער איד מיט׳ן קרייץ — — — — — 149
די קעלנערין — — — — — — 151
סטרייק — — — — — — — — 153
א געזאנג צו קעמפפעריננ — — — — 154
דער שונא — — — — — — — 156

פינפטער טהייל:

אָבענד־נעדאנקען!

א קארטען־ליעדעל — — — — — — 161
אין א פרעמדען לאנד — — — — — 162
א גרוס — — — — — — — — 163
אין דער שפעטער שטונדע — — — — 164
די נאכט — — — — — — — — 165
צום רעגענדיל — — — — — — — 166
ברען אוים — — — — — — — 167
חלומות — — — — — — — — 168
איינזאמקייט — — — — — — — 169
עס דאכט מיר — — — — — — 171

אווענד — — — — — — — — 172
קום שוין — — — — — — — — 173
דער וואנדערער — — — — — — 174
שווייג דו ים! — — — — — — — 175
וואוהין — — — — — — — — 176
דער שלאָס — — — — — — — 178
שאטען — — — — — — — — 179
ביי'ם וואסער — — — — — — — 181
משיח־צייט — — — — — — — 183
דאָס בוך פון לעבען — — — — — 184
אַ, ביי מיין פענסטער דער בוים... — — 185
מיר דאכט זיך — — — — — — 186
אין גאס — — — — — — — 187
די בלינדע ליעבע — — — — — — 188
די אייפערזיכטיגע — — — — — — 189
די היילונג — — — — — — — — 190
דער שמעטערלינג און די בלום — — — — 191
פריהלינג און ליעבע — — — — — 192
דער שמעטערלינג — — — — — — 193
נייע און אלטע ליעבע — — — — — 194
טרוימעריי — — — — — — — 195
צו איהר — — — — — — — 196
רחמים — — — — — — — — 197
דאך איך גלויב — — — — — — — 198
פערשפעטיגט — — — — — — — 199
ווען דיין הארץ — — — — — 201
דער פרייער פויגעל — — — — — 202
צוויי וועגען — — — — — — 203
די יונגע מוטער — — — — — — 205
דער דיכטער און זי — — — — — 206

אליין — — — — — — — — 208
היי, איהר יונגע יאהרען! — — — 209
צום מזל — — — — — — — — 211

זעקסטער טהייל:

לידער אלערליי.

דער רבי איז געשטארבען — — — 215
שטאטישע פריינדשאפט — — — — 218
אונזערע הימלען — — — — — 219
חנוכה־פאנטאזיע — — — — — 221
צוויי דורות — צוויי מאמעס — — 223
די בוימער רופען — — — — — 224
א תפלה — — — — — — 226
אויף די פעלדער — — — — — 228
העלדען — — — — — — — 230
אלטע לייט — — — — — — 231
א תפלה — — — — — — — 232
אלטע בריעף — — — — — — 234
די וואג — — — — — — — 235
דער געפאלענער שטערען — — — — 238
וועלט און זי — — — — — — 240
דער פראפעסאר פון ליעבע — — — 241
הערבסט־לידער — — — — — 245